

Houten verbindingen

advies ter versterking van de Houtense zorgstructuur

Karin Schaafsma
Alice van de Vooren

Houten verbindingen

advies ter versterking van de Houtense zorgstructuur

Amsterdam, 19 juni 2006

Karin Schaafsma
Alice van de Vooren

Inhoudsopgave

Inleiding	3
Samenvatting advies	6
1 Korte karakterisering	11
1.1 Houten	11
1.2 Netwerk 12min	12
1.3 Netwerk 12plus	13
1.4 Platform	14
1.5 Samenhang op Scherp	14
2 Inrichting zorgstructuur	16
2.1 Duidelijkheid over de primaire functie van de netwerken	16
2.2 Juiste partners	19
2.3 Positionering coördinator	21
2.4 Goede verbindingen	23
2.5 Aansluiting lokale voorzieningen en jeugdzorg	26
2.6 Onderscheiden en verbinden van beleid, bestuur en uitvoering	26
3 Werkprocessen, deskundigheidsbevordering en sociale kaart	28
3.1 Heldere procedure en criteria voor melden, beoordelen en doorverwijzen	28
3.2 Een effectieve manier van registreren van de meldingen	28
3.3 Rol coördinator	29
3.4 Effectiviteit: evaluatie en verantwoording	30
3.5 Deskundigheidsbevordering	31
3.6 Brochure netwerken en sociale kaart	32
4 Verantwoording	33
Bijlagen	
Bijlage 1 Versterken schoolmaatschappelijk werk	35
Bijlage 2 Overdrachtsformulier “netwerk 12min naar netwerk 12plus”	39
Bijlage 3 Concept convenant en protocol netwerk 12min	41
Bijlage 4 Concept convenant en protocol netwerk 12plus	45

Inleiding

De gemeente Houten voert een preventief jeugdbeleid om de Houtense jeugd goed te kunnen laten opgroeien en hun ouders of verzorgers – daar waar nodig – te ondersteunen. En als er toch problemen ontstaan, is het belangrijk dat die snel worden gesignaleerd en adequaat worden opgelost. Daartoe richtte de gemeente in 1997 onder meer het netwerk 12plus op. De oprichting van dit netwerk was een van de actiepunten van het in datzelfde jaar gestarte project Integraal Jeugdbeleid. Belangrijke taken van het netwerk waren signalering, het bieden van de mogelijkheid van consultatie aan professionals in de omgeving van jeugdigen, beoordeling van meldingen en snelle doorverwijzing naar passend hulpaanbod. Daarnaast was het netwerk ook bedoeld om netwerkvorming tussen professionals te bevorderen en daarmee korte lijnen en bekendheid met elkaars werkwijze te bewerkstelligen.

In 2004 richtte Houten een tweede netwerk op rond kinderen in de leeftijd van 0 tot 12 jaar, het netwerk 12min. Dit netwerk functioneert nu anderhalf jaar. In 2004 zag ook het Platform 12min het licht. Het Platform kreeg de taak bijeenkomsten te organiseren die netwerkvorming en deskundigheidsbevordering tot doel hadden. Met de netwerkpartners (de organisaties die participeren in de netwerken 12min en 12plus) heeft de gemeente convenanten gesloten waarin de afspraken tussen de partners staan omschreven met betrekking tot onder andere de werkwijze, taken, wijze van registratie en privacyaspecten.

Verschuivende verantwoordelijkheden

Houten is, net als veel andere Nederlandse gemeenten, bezig met de vraag hoe de gemeentelijke (lokale) zorgstructuur versterkt kan worden. Directe aanleiding hiertoe is de versmalling van de taken van de provincie ten gevolge van de Wet op de Jeugdzorg en de verbreding van de gemeentelijke taken (vooruitlopend op de invoering van de Wmo). Een effectief en 'sluitend' preventief jeugdbeleid van de gemeente wordt in dit licht nog belangrijker, een goede afstemming daarvan met de jeugdzorg (waarvoor bureau jeugdzorg de toegang is) ook. Op Rijksniveau zijn – in verband met deze wettelijke veranderingen – vijf gemeentelijke functies benoemd die veel gemeenten als kapstok gebruiken bij het vormgeven van hun preventieve jeugdbeleid. Deze vijf functies zijn ook in Houten aan de orde.

Om de relatie tussen de lokale zorgstructuur en jeugdzorg te optimaliseren, heeft Houten inmiddels afspraken gemaakt met de provincie Utrecht die neergelegd zijn in een Uitvoeringsprogramma (2005-2007): Samenhang op scherp.

Tegen deze achtergrond heeft de gemeente Houten DSP-groep gevraagd om de huidige werking en de effectiviteit van de Houtense zorgstructuur te beoordelen en advies uit te brengen over hoe die versterkt en verbeterd kan worden.

Uitgangspunten voor advies

Uitgangspunt voor ons advies is nadrukkelijk dat het moet aansluiten op de lokale situatie. Geen blauwdrukken leveren dus. Daarom is het goed om vast te stellen wat specifiek is in Houten: wat zijn de kenmerken waar we

rekening mee moeten houden als we nadenken over hoe de zorgstructuur versterkt kan worden?

Het versterken van de zorgstructuur betekent het optimaliseren van:

- 1 Het signaleren voor alle leeftijdsgroepen. Dat houdt in: weten wie de belangrijke signaleerders van gezinnen/kinderen/jongeren met problemen zijn (per leeftijdscategorie 0-4, 4-12, 12-23), zorgen dat die signaleren en vooral ook het signaal 'verder brengen' (richting ouders, richting hulpverlening en – indien nodig – ook richting netwerk 12min of 12plus). Dit veronderstelt deskundigheid met betrekking tot signaleren.
- 2 Het melden aan de netwerken 12min of 12plus. Dat houdt in: overeenstemming hebben over wanneer wel en wanneer niet melden aan het netwerk. Heldere criteria voor melding dus, maar ook een heldere procedure voor melden (rechtstreeks aan het netwerk en/of via de netwerkpartners).
- 3 Het beoordelen en – indien nodig – doorverwijzen/toeleiden. Beide gebeuren binnen het netwerk. Een goede beoordeling vraagt een goede mix van deskundigheid van de netwerkpartners en heldere criteria voor beoordeling. Na beoordeling volgt – indien nodig – actie: interventie door een van de netwerkpartners, doorverwijzing naar ander lokaal aanbod of vrijgevestigde hulpverlening, doorverwijzing naar bureau jeugdzorg ten behoeve van indicatie voor jeugdzorg.
- 4 Het volgen/coördinatie van zorg. Nadat een jeugdige/gezin (de gemelde casus) is doorverwezen, is het soms belangrijk het verloop actief te blijven volgen en waar nodig coördinerend op te treden ten behoeve van de jeugdige/het gezin (coördinatie van zorg is een gemeentelijke taak in het geval er geen sprake is van geïndiceerde jeugdzorg).

De zorgstructuur heeft daarnaast een adequate informatie en advies functie nodig om goed te kunnen functioneren, dat wil zeggen: zowel de professionele organisaties als de ouders/jeugdigen moeten weten met welke vragen en problemen ze waar terecht kunnen. Een sociale kaart kan daarbij behulpzaam zijn.

In ons advies onderscheiden we de structuur en de werkprocessen. De structuur gaat over de componenten in hun onderlinge samenhang – met als belangrijkste knooppunten de netwerken 12min en 12plus en hun verbindingen naar buiten toe (relatie met de belangrijkste signaleerders, met bureau jeugdzorg, met regionale samenwerkingsverbanden etc.). De werkprocessen betreffen de manier waarop het netwerk intern 'werkt'. Dit gaat onder meer over manier waarop het netwerk wordt gecoördineerd, over criteria en procedures voor melding, beoordeling en doorverwijzing en ook over de kwaliteit van die werkprocessen.

De werkprocessen zijn de voorwaarde voor het goed functioneren van de structuur, zonder een goede structuur is het niet mogelijk om efficiënt te werken.

Lokale zorgstructuren en zorgstructuren in en om de scholen

Er zijn landelijk ontwikkelingen gaande – met name in het kader van Operatie Jong – die de Houtense zorgstructuur zullen (gaan) beïnvloeden. We noemen hier het project Zios (Zorg in en om school), één van de thema's van Operatie Jong. Doel van dit project is dat alle scholen (primair, voortgezet en middelbaar beroeps onderwijs) in 2007 een zorgadvies team hebben. Dit is in zoverre van belang voor de Houtense zorgstructuur dat naarmate de interne zorgstructuur van scholen beter wordt, de signaleringsfunctie sterker wordt. Ook de vorming van zorgstructuren vanuit de school met externe

partners als het algemeen maatschappelijk werk en de jeugdgezondheidszorg (GGD) en soms ook bureau jeugdzorg (de School Ondersteunende Teams en vergelijkbare structuren), heeft consequenties voor de gemeentelijke netwerken. Naarmate dergelijk zorgstructuren sterker worden en meer de functie gaan vervullen van beoordelen en toeleiding naar hulpverlening, zal de rol van de gemeentelijke netwerken lichter worden. In dit advies kunnen we hierop niet teveel vooruit lopen, want het is op dit moment niet goed te voorspellen hoe snel deze ontwikkelingen zich zullen gaan voltrekken.

Leeswijzer

We beginnen ons advies met een korte karakterisering van de gemeente Houten en de beide netwerken (12min en 12plus) in hoofdstuk 1. Ook geven we hier kort de belangrijkste punten weer van het uitvoeringsprogramma Samenhang Op Scherp (SOS) waarin de gemeente Houten en de provincie Utrecht afspraken hebben gemaakt om de samenhang tussen lokaal jeugd-beleid en jeugdzorg te verbeteren.

In hoofdstuk 2 bespreken we de inrichting van de zorgstructuur aan de hand van de volgende aspecten:

- duidelijkheid over de primaire functie van de netwerken 12min en 12plus;
- de juiste partners;
- positionering van de coördinatoren;
- goede verbindingen;
- goede aansluiting tussen lokale voorzieningen en jeugdzorg;
- onderscheiden en verbinden van beleid, bestuur en uitvoering.

In hoofdstuk 3 staan de werkprocessen beschreven. Tot de werkprocessen rekenen we:

- een heldere procedure en criteria voor melden, beoordelen en doorverwijzen;
- een effectieve manier van registreren van de meldingen;
- de rol van de coördinator;
- evaluatie en verantwoording.

Deskundigheidsbevordering (via het Platform) hebben we ook in dit hoofdstuk opgenomen, evenals een korte opmerking over het vervaardigen van een brochure die de werking en meerwaarde van de netwerken beschrijft. In de tekst hebben we onze evaluatie van de stand van zaken in Houten zoveel mogelijk direct gekoppeld aan adviezen en aanbevelingen, zodat de onderlinge relatie intact blijft. We beginnen hier met een samenvatting van deze adviezen voor degenen die behoefte hebben aan een kort en krachtig overzicht.

In de bijlagen hebben we achtereenvolgens opgenomen:

- Een notitie Versterken schoolmaatschappelijk werk. In deze notitie gaan wij dieper in op de inzet van de door de gemeente Houten voorgenomen extra 0,5 fte voor schoolmaatschappelijk werk.
- Een overdrachtsformulier netwerk 12min naar netwerk 12plus, waarin ook de overdrachtsprocedure staat omschreven.
- Een concept convenant en protocol voor het netwerk 12min.
- Een concept convenant en protocol voor het netwerk 12plus.

Samenvatting advies

Aanbevelingen met betrekking tot beleid

- Maak een convenant voor beide netwerken op bestuurlijk/management niveau. Dit is een samenwerkingsovereenkomst tussen partners op hoofdlijnen en wordt op bestuurlijk niveau ondertekend.
- Neem de doelstellingen van het convenant op in de nota integraal jeugd-beleid en leg in dit verband ook de link naar andere relevante beleidster-reinen, met name het lokale onderwijsbeleid¹.
- Neem de werkprocessen van de netwerken op in een protocol. Het net-werk stelt het protocol zelf op - op basis van eigen expertise en aan de hand van een checklist².
- Formaliseer een (half)jaarlijks bestuurlijk overleg tussen gemeente en netwerkpartners. De ondertekening van de nieuwe convenanten kan hiervoor het startsein zijn.
- Formaliseer een overleg tussen coördinatoren 12min/12plus en de be-leidsmedewerker jeugd in het kader van de jaarlijkse verantwoording en evaluatie (het jaarverslag) en daarnaast ook in het kader van de monito-ring functie (zicht op vraag en aanbod) en de behoefte aan deskundig-heidsbevordering.
- Stel in het bestuurlijk overleg tussen gemeente en provincie in ieder ge-val de rol en (tijds)investering van bureau jeugdzorg in Houten aan de orde, alsmede de kwestie rondom het volgen van casussen ten gevolge van wachttijden en wachtlijsten in de jeugdzorg.
- Ondersteun waar nodig op bestuurlijk/management niveau acties vanuit de netwerken, met name waar het gaat om de relatie tussen netwerk 12plus en de VO scholen in de regio.

Aanbevelingen met betrekking tot de netwerken

Doelen van de netwerken 12min en 12plus

Hanteer de volgende doelen voor de beide netwerken:

- Stimuleren van (vroeg)signalering en stimuleren van melding aan het netwerk.
- Beoordelen van gemelde casussen.
- Toeleiden naar hulpaanbod.
- Blijvend volgen van de gemelde casussen.
- Consultatie.
- Monitoringfunctie (subdoel) via zicht houden op:
 - (ontwikkelingen in) de behoefte of vraag naar hulp en ondersteuning;
 - voldoende en kwalitatief goed aanbod dat aansluit op de behoefte van jeugdigen en hun ouders.

Noot 1 De 'oude' doelstellingen zijn in het beleid reeds opgenomen. In het nieuwe convenant (zie de bijlage) zijn de doelstellingen iets uitgebreid en veranderd ten opzichte van het 'oude' conve-nant. Belangrijkste verschillen zijn: doel is niet 'voegtijdig signaleren' maar 'stimuleren van (vroeg)signalering' en 'stimuleren van melding', het 'blijvend volgen' van ingebrachte casussen is toegevoegd als doelstelling.

Noot 2 Deze checklist is in een bijlage opgenomen (concept protocol lokaal netwerk 12min en 12plus).

Convenanten netwerken 12 min en 12plus

Pas de convenanten aan op de hierboven genoemde doelstellingen.

Partners van netwerk 12min

- Versterk de (directe) relatie tussen netwerk 12min en een aantal belangrijke signaleerders: politie, gespecialiseerde verzorging en huisartsen. Zo kan de functie signaleren worden versterkt:
 - Stimuleer de politie tot direct melden (en zo nodig aan te schuiven bij het netwerk).
 - Nodig de gespecialiseerde verzorging uit voor een training signalering (of andere op deze beroepsgroep gerichte Platform activiteit) om betrokkenheid en deskundigheid te vergroten.
 - Bouw een beter contact op met de huisartsen (door middel van een goede voorlichting over de meerwaarde van het netwerk, wellicht in dit verband ook een Platform activiteit organiseren).
- Versterk de relatie van het netwerk 12min met bureau jeugdzorg. Hiervoor zijn grofweg twee keuzemogelijkheden aan te geven:
 - Deelname van bureau jeugdzorg aan het netwerk 12min (deze persoon stelt – indien nodig – ook indicatie voor jeugdzorg).
 - Investeren in kennisoverdracht van bureau jeugdzorg naar AMW Vitras³.

Partners van netwerk 12plus

- Maak afspraken met de VO-scholen in de regio over het op afroep beschikbaar zijn van IB'ers van deze scholen voor het netwerk 12plus.
- Maak goede afspraken met het jeugd- en jongerenwerk over hun rol in het netwerk 12plus, over doorverwijzingmogelijkheden naar deze voorziening en hoe deskundigheid van het jeugd- en jongerenwerk op het gebied van signaleren versterkt kan worden.
- Overweeg om de GGD als uitvoerder van de jeugdgezondheidszorg 4 tot 19 als vaste partner bij het netwerk te betrekken.

Positionering van de coördinatoren

Maak een keuze in de positionering van de netwerkcoördinatoren via afweging van de volgende opties:

Optie 1: Coördinatie 12min en 12plus door zelfde persoon

Coördinatie van beide netwerken door één persoon laten vervullen versterkt de aansluiting tussen beide netwerken en vergroot een uniforme manier van werken. Mogelijkheden bij deze optie:

- De leerplichtambtenaar.
De leerplichtambtenaar heeft een sterke affiniteit met scholen. Voordeel is verder dat hij of zij een sterke link heeft met de gemeente en daarmee tevens de relatie naar integraal jeugdbeleid kan leggen of daarover kan adviseren. De leerplichtambtenaar heeft minder deskundigheid waar het gaat om het beoordelen van casussen en het doorverwijzen.

Noot 3 Welke van de twee opties de gemeente ook kiest, hoe dan ook is de (tijds)investering vanuit bureau jeugdzorg dan onderwerp van gesprek in het bestuurlijk overleg tussen gemeente en provincie.

- De maatschappelijk werker (Vitras).
De maatschappelijk werker heeft een directe relatie met en kennis van zaken met betrekking tot de lokale voorzieningen als jeugdzorgvoorzieningen. De relatie/affiniteit met scholen – zowel primair als voortgezet onderwijs – is veel minder sterk.

Optie 2: Coördinatie 12min en 12plus door verschillende personen

Bovenstaande functionarissen (leerplicht en AMW/Vitras) kunnen, zoals nu ook het geval is, ieder een netwerk voor hun rekening nemen.

Voor het coördinatorschap 12min zou op termijn overwogen kunnen worden een schoolmaatschappelijk werker coördinator te maken. Voordeel hier is de sterke verbinding met de basisscholen – sterker nog dan in het geval van leerplicht. Ook heeft het schoolmaatschappelijk werk een link met de hulpverlening.

Rol coördinatoren

Versterk de rol van de coördinator als procesbegeleider bij de netwerkbijeenkomsten.

Verbinding 12min en 12plus

- Gebruik een overdrachtsprocedure (en overdrachtsformulier) van netwerk 12min naar netwerk 12plus. Informeer ouders indien hun kind wordt overgedragen van het ene netwerk naar het andere⁴.
- Overweeg om het coördinatorschap 12min en 12plus door dezelfde persoon te laten vervullen (zie 'positionering van de coördinator') of formaliseer het overleg/contact tussen beide coördinatoren.
- Formaliseer een jaarlijkse gespreksronde met de basisscholen om risico-leerlingen die naar het voortgezet onderwijs gaan, aan te melden bij netwerk 12plus en/of netwerken van scholen in de regio.

Protocol

Maak voor beide netwerken een protocol waarin in ieder geval de volgende onderdelen zijn opgenomen⁵:

Criteria voor melden, beoordeling en doorverwijzen

Formuleer criteria voor melden, beoordeling en doorverwijzen. Maak een procedure voor de diverse stappen in het proces van aanmelding tot afvoeren van de lijst/overdracht. Hierbij is het van belang rekening te houden met de visie op jeugdigen met problemen van de diverse organisaties.

Effectieve manier van registreren van de meldingen

Op de casuslijsten die nu gemaakt worden voor 12min en 12plus, is geen duidelijk onderscheid tussen de stand van zaken (passief) en de acties die vervolgens worden genomen (actief). Dit zouden aparte kolommen kunnen worden. Hierbij is het van belang de acties steeds aan één persoon te koppelen die daarmee ook verantwoordelijk wordt voor terugkoppeling.

Noot 4 In de bijlage is de omschrijving van de procedure en het formulier voor overdracht van netwerk 12min naar netwerk 12plus opgenomen.

Noot 5 Zie ook de bijlagen 'concept protocol lokaal netwerk 12min' en 'concept protocol lokaal netwerk 12plus'.

Evaluatie en verantwoording

- Laat het netwerk criteria voor kwaliteit van de meldingen formuleren.
- Gebruik de criteria voor effectiviteit⁶ van het netwerk bij de jaarlijkse evaluatie van het netwerk. Screen het bestaande evaluatieformat van de beide netwerken hierop en pas het – indien nodig - aan.

Aanbevelingen met betrekking tot (relatie met) onderwijs

Scholen primair onderwijs

- Onderzoek of IB'ers van scholen zelf op afroep kunnen aanschuiven bij het netwerk. Dit betekent het verbreden en versterken van contact met scholen.
- Zet (op termijn) een extra schoolmaatschappelijk werker in die spreekuren op de scholen heeft en de link met het netwerk legt.
- Zoek opnieuw actief contact met de gereformeerde en de reformatorische school om de meerwaarde van het netwerk in de preventieve zorg voor kinderen en hun gezinnen onder de aandacht te brengen.

Scholen voortgezet onderwijs

- Maak afspraken met mentoren van omliggende VO-scholen over 'op afroep beschikbaar zijn' voor het Houtense netwerk 12plus.
- Heroverweeg de aanwezigheid van de Houtense VO school als vaste partner in het netwerk 12plus. Deze partner moet wel op afroep beschikbaar blijven.
- Zoek een meer structureel, sterker samenwerkingsverband tussen de leerplichtambtenaar en de belangrijkste scholen voor VO buiten Houten – via mentoren en via de leerplichtambtenaar in de desbetreffende gemeente.

Overige aanbevelingen

0 tot 4 jaar

- Evalueer het bestaande observatie/beoordelingsformulier voor peuterspeelzaalwerk en kinderdagverblijven en pas het op basis hiervan aan.
- Besteed periodiek aandacht (bijvoorbeeld via het Platform programma) aan de deskundigheidsbevordering en motivatie van medewerkers van peuterspeelzalen en kinderdagverblijven, met name op signaleren en het voeren van gesprekken met ouders⁷.
- Evalueer de procedure met betrekking tot de overdracht van het observatie/beoordelingsformulier naar het basisonderwijs. Verbeter de procedure op basis van de uitkomsten van de evaluatie.
- Denk na over een – tijdelijke – overlegstructuur rondom 0 tot 4 jaar met peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, consultatiebureaus, opvoedspreekuur. Doelen: partners leren elkaar beter kennen, nadenken over effectief signaleren, werkwijzen op elkaar afstemmen. Kan wellicht ook in het kader van het Platform programma plaatsvinden.

Noot 6 Deze criteria staan omschreven in 3.4

Noot 7 Deskundigheidsbevordering op dit terrein is al in werking gezet door de huidige coördinator 12min.

Deskundigheidsbevordering

- Maak van deskundigheidsbevordering een programma en gebruik hiervoor het Platform. In dit programma kunnen zowel brede bijeenkomsten worden georganiseerd als toegespitste trainingen voor specifieke doelgroepen.
- Heroverweeg wie verantwoordelijk moet zijn voor de invulling van de Platformactiviteiten. Het vaststellen van dit programma moet in ieder geval gebeuren in samenspraak met de coördinator van netwerk 12min, netwerk 12plus en de beleidsmedewerker die verantwoordelijk is voor het jeugdbeleid.
- Stel het programma van het Platform jaarlijks (of eventueel halfjaarlijks) vast aan de hand van de evaluatie van de netwerken en het gesprek daarover. Stel eventueel prioriteiten als gemeente. Hiermee geeft de gemeente invulling aan de bestuurlijke afspraak met de provincie om deskundigheidsbevordering te peilen en faciliteren.
- Pas de afspraken met Vitras voor de uitvoering van de Platformactiviteiten aan aan de nieuwe situatie.

1 Korte karakterisering

Om in ons advies goed aan te sluiten op de lokale gegevens, karakteriseren we eerst de gemeente Houten en de twee centrale knooppunten van de Houtense zorgstructuur: het netwerk 12min en het netwerk 12plus. Verder noemen we kort een derde onderdeel van de zorgstructuur: het Platform. Ten slotte geven we op hoofdlijnen de afspraken weer die de gemeente Houten met de provincie Utrecht heeft gemaakt in het kader van het uitvoeringsprogramma Samenhang op Scherp (SOS). Een kleine verkenning van het landschap.

1.1 Houten

Houten is een middelgrote gemeente (44.500 inwoners) en dat betekent dat Houten aan de ene kant zelf veel beleid kan initiëren, maar dat er tegelijkertijd een noodzaak is om in regionaal verband samen te werken met kleinere gemeenten (IJsselstein/Lopik), maar ook met grotere (Nieuwegein, Utrecht). De verschillen in schaalniveau laten zich goed aflezen aan de opsomming van een aantal van de samenwerkingsverbanden waarin Houten participeert. Waar het gaat om voorzieningen zijn er de volgende:

- politiedistrict Lekstroom (Houten, IJsselstein, Lopik, Nieuwegein en Vianen);
- bureau jeugdzorg (Utrecht, regio Nieuwegein);
- jeugdgezondheidszorg (jgz) 0-4 jaar. Is in Houten ondergebracht bij Vitras, dat werkzaam is in 11 andere gemeenten (gezamenlijke aansturing/productie en kwaliteitsafspraken door deze gemeenten);
- algemeen maatschappelijk werk (amw) en gespecialiseerde verzorging (gv) is eveneens ondergebracht bij Vitras (idem);
- jgz 4-19 jaar wordt uitgevoerd door de GGD Midden Nederland.

In het Lekstroom verband werkt de gemeente Houten bovendien ambtelijk samen in het Regionaal Aanjaagteam Jeugdzorg-Jeugdbeleid (in het kader van het SOS programma Samenhang op Scherp).

Belangrijkste vraagstukken van het Aanjaagteam zijn:

- Regionale afstemming van de licht pedagogische hulp. Na een aanvullend onderzoek naar de opbouw van licht pedagogische hulp is afstemming tussen vraag en aanbod per gemeente aan de orde, alsmede de aansluiting van zorgstructuren tussen gemeenten. Ook wil men de mogelijkheden aftasten om regionaal pedagogische hulp te organiseren en gezamenlijk de functie informatie en advies vorm te geven.
- De koppeling tussen lokale ketens en bovenlokale zorgstructuren van het voortgezet onderwijs⁸.

Essentiële lokale partner van de gemeente is Vitras. Vitras biedt onder andere algemeen maatschappelijk werk, jeugdgezondheidszorg (consultatiebureau), opvoedingsprekeuur en gespecialiseerde verzorging.

Noot 8 Deze onderwerpen zijn ook in het kader van dit advies relevant. Echter, het aanjaagteam is nog niet ver genoeg gevorderd om van de bevindingen en resultaten gebruik te kunnen maken.

Dit betekent dat er – voor wat betreft een groot gedeelte van het lokale aanbod voor jeugdigen en hun gezinnen - in principe goed afgestemd gewerkt kan worden, al is Vitras zelf op dit moment nog bezig de verschillende ‘eilandjes’ binnen de eigen organisatie meer in onderling verband te brengen. Het feit dat de jeugdgezondheidszorg (jgz) opgedeeld is tussen Vitras (0 tot 4 jaar) en de GGD (4 tot 23 jaar) is, net als in vele andere gemeenten, een zekere belemmering om een integraal jeugdgezondheidszorgbeleid te voeren. Op regionaal niveau (in dit geval: alle gemeenten die deelnemen aan de GGD Midden Nederland) is hiervoor een project Integrale JGZ opgezet. Het doel van dit project is om een integrale jeugdgezondheidszorg van 0 tot 19 jaar te realiseren. Hiertoe is een actie- en implementatieplan gemaakt dat in 2006 en 2007 moet worden uitgevoerd. De onderwerpen van dit actieplan zijn de gemeentelijke regierol, het productaanbod van de jgz-instellingen, de sturingsinstrumenten met betrekking tot deze instellingen, de samenwerking tussen de GGD en de oude consultatiebureaus en de besturings- en overlegstructuur.

Er zijn 24 basisscholen in Houten. De scholen (met uitzondering van de reformatorische en gereformeerde school) zijn samen met SBO-school de Wissel opgenomen in een wsns-samenwerkingsverband. Het wsns-verband werkt met een zorgcommissie, waarbij scholen leerlingen met leerproblemen en/of sociaal emotionele problemen kunnen melden.

De reformatorische en gereformeerde school (2 scholen in totaal) hebben hun speciaal onderwijs buiten Houten, al gaat een aantal van de leerlingen van deze scholen naar de Wissel wanneer zij speciaal onderwijs moeten volgen.

Er is één school voor voortgezet onderwijs (vmbo/theoretische leerweg, havo, vwo) in Houten. Veel leerlingen (circa 40 procent) gaan in andere gemeenten naar het voortgezet onderwijs (met name voor de andere leerwegen van vmbo). Dat betekent in zekere zin dat ze uit het zicht van Houten ‘verdwijnen’. Het is lastig om contact met deze leerlingen te houden, juist omdat ze over de hele regio en daarbuiten uitwaaieren.

1.2 Netwerk 12min

Het netwerk 12min bestaat nu een kleine twee jaar, waarmee de pioniersfase min of meer is afgerond.

De gemeente heeft gekozen voor een coördinator vanuit Vitras amw, omdat deze dicht bij de hulpverlening staat, kennis heeft van de doorverwijzingmogelijkheden en beschikt over integrale manier van kijken (kind en gezin). De gemeente heeft er, samen met de convenant partners, voor gekozen om het netwerk klein te houden, vanuit overweging: hoe groter het netwerk, hoe minder gedeelde verantwoordelijkheid (achterover leunen).

Kenmerken met betrekking tot het netwerk zijn onder meer:

- Sterke doch fragiele verbinding tussen basisscholen en netwerk .
Opvallend is de manier waarop men in Houten de relatie tussen netwerk 12min en de scholen heeft vormgegeven. Cruciale schakel⁹ hierin is de consulent van het wsns verband, tevens schoolmaatschappelijk werker van SBO school de Wissel in Houten. Dit is echter een redelijk kwetsbare

Noot 9 Zie voor nadere omschrijving van deze schakelfunctie: hoofdstuk 2, paragraaf 3 onder ‘verbinding netwerk 12min en basisscholen’.

verbinding, omdat deze bij één persoon ligt. Dat het een effectieve verbinding is, blijkt uit het aantal meldingen dat vanuit de scholen aan het netwerk wordt gedaan: 22 van de 56 ingebrachte signalen zijn gedaan door de scholen (en nog eens 9 zijn binnengekomen via de leerplichtambtenaar)¹⁰.

- Signalering vanuit de scholen kan verbeteren.
Vanuit de basisscholen wordt er dus relatief veel gemeld – al kan hier een verbetering gemaakt worden komt ook uit interviews naar voren. Bijvoorbeeld door – naast het contact met de IB'ers – ook het contact met de leerkrachten te verstevigen. Verder is het contact met de gereformeerde en reformatorische school minimaal. De scholen zijn gesloten en melden nooit aan het netwerk.
- Signalering 0 tot 4 jaar kan verbeteren.
Vanuit een andere belangrijke hoek, te weten: consultatiebureau, peuterspeelzaalwerk, kinderdagverblijf, worden er nauwelijks meldingen gedaan. Dit is een aandachtspunt, omdat het hier gaat om een leeftijdscategorie (0-4 jaar) die uitermate belangrijk is als het gaat om vroegsignalering (het op vroege leeftijd voorkomen van problemen op latere leeftijd).

1.3 Netwerk 12plus

Netwerk 12plus is opgezet als netwerk voor alle Houtense jongeren van 12 jaar en ouder, waarin de belangrijkste signaleerders vanuit de vindplaatsen school en buurt/straat zitting hebben.

We noemen hier een aantal relevante observaties met betrekking tot dit netwerk:

- Geen zicht op grote groep 12plussers.
Zoals boven al geschetst: Houten heeft te maken met een grote groep jongeren (12plus) die buiten de eigen gemeente naar de middelbare school gaan. Met name veel vmbo leerlingen (de leerlingen die statistisch het meeste risico lopen problemen te krijgen) verspreiden zich over de hele regio – en daarbuiten. Het gaat hier jaarlijks om zo'n 1900 leerlingen.
Er bestaat niet automatisch zicht op en contact met deze jongeren. De scholen melden niet aan het netwerk, als er contact is verloopt dat via de leerplichtambtenaar. Hoe de verbinding vorm te geven tussen het netwerk 12plus met de VO scholen waar de Houtense jongeren naartoe gaan, is daarom een belangrijk vraagstuk.
Overigens is dit een vraagstuk waarmee niet alleen Houten te maken heeft. Binnen het regionale aanjaagteam is dit een onderwerp van gesprek en ook landelijk denkt men hierover na. Een van de actiepunten van Operatie Jong is het versterken van de zorgstructuren in en om de school (Zios).
- Participatie Houtense VO school.
De (enige) Houtense school voor voortgezet onderwijs participeert wel in het netwerk 12plus. Vanuit deze school worden relatief weinig casussen (leerlingen met problemen) ingebracht in het netwerk 12plus. Een verklaring hiervoor is het feit dat rondom deze school een School Ondersteunend Team (SOT) is gevormd, waarin partners als jeugdzorg, leerplicht,

Noot 10 Dit betreft de periode september 2004 tot januari 2006 (bron: format registratie en evaluatie netwerk 12min, conceptversie d.d. 20 februari 2006).

GGD en Vitras zitting hebben. Veel van de problemen met leerlingen van deze school worden daar besproken en beoordeeld.

- Coördinatie van het netwerk.
Vanuit het besef van de belangrijke rol van scholen in het netwerk is de gemeentelijke leerplichtambtenaar coördinator. Niet alleen is verzuim van leerlingen een belangrijke graadmeter voor problemen, de leerplicht ambtenaar heeft bovendien toegang tot het gezin (bij veelvuldig verzuim) en toegang tot informatie over het gezin (via de gemeentelijke basisadministratie). En de leerplichtambtenaar heeft, zoals gezegd, contacten met VO scholen en leerplichtambtenaren van andere gemeenten.
- Rol politie.
Waar het gaat om het oog houden op jongeren op straat in en de buurt, is de politie een belangrijke partner in het netwerk 12plus.
- Rol jongerenwerk.
De rol van het jongerenwerk in het netwerk is tot nu toe beperkt gebleven.

1.4 Platform

Tegelijkertijd met de oprichting van het netwerk 12min heeft de gemeente Houten een Platform 12min gevormd, bedoeld om het netwerk 12min te versterken (opbouw van onderlinge contacten, bekendheid met elkaars werkwijze) en deskundigheidsbevordering. In het hoofdstuk over deskundigheidsbevordering komen we op dit Platform terug.

1.5 Samenhang op Scherp

In het kader van Samenhang op Scherp, heeft de gemeente Houten met de provincie Utrecht afspraken gemaakt die tot doel hebben de functies signaleren, beoordelen en toeleiden te versterken en een goede aansluiting tussen lokale voorzieningen en jeugdzorgvoorzieningen te realiseren. Het is dan ook van belang om dit advies te laten aansluiten op de afspraken die in dit verband zijn gemaakt. We vatten de afspraken hier op hoofdlijnen samen (en laten de afspraken die de gemeente moet maken met de afzonderlijke voorzieningen, bijvoorbeeld over voldoende en passend aanbod, hier buiten beschouwing). De gemeente Houten verplicht zich tot:

- het in het convenant opnemen van 'beoordelen' als taakomschrijving van de netwerken 12min en 12plus;
- het in het convenant benoemen van de belangrijkste signaleerders voor alle leeftijdscategorieën;
- het maken van afspraken met de netwerkpartners om te komen tot een integrale en uniforme beoordeling;
- het checken en faciliteren (uren) van de behoefte aan deskundigheidsbevordering;
- het stimuleren van een (geformaliseerde) afstemming van de netwerken met scholen;
- het regelen van de afstemming tussen 12min en 12plus via overdrachtsprotocollen;

- het realiseren van rapportage en evaluatie van de netwerken 12min en 12plus aan de gemeente middels een vast evaluatie format waardoor zicht ontstaat op de vraag naar lokale interventie, geboden hulp, doorverwijzingen, doorlooptijden;
- het maken van een analyse van de signaleringsstructuur/een sociale kaart voor zowel professionals als kinderen/jongeren en hun ouders (en deze up to date te houden).

Al deze punten zijn verwerkt in dit adviesrapport.

2 Inrichting zorgstructuur

Met de vorming van de netwerken 12min en 12plus heeft Houten een zorgstructuur opgebouwd die geschikt is om de gemeentelijke functies daadwerkelijk in te vullen, met name de functie signaleren, doorverwijzen/toeleiden en coördinatie van zorg. Er zijn echter wel verbeteringen aan te brengen. Uit de evaluatie van de netwerken en ook uit de gesprekken met de netwerkcoördinatoren, netwerkpartners en de gemeente, kwam naar voren dat Houten moet investeren in (vroeg)signalering, met name in de leeftijd 12min en specifiek voor de leeftijd 0 tot 4 jaar. Casussen die worden aangemeld betreffen in de regel kinderen die afkomstig zijn uit multiprobleem gezinnen en daaruit trekt men de conclusie dat die in een te laat stadium onder de aandacht van de netwerken komen. De problemen in deze gezinnen zijn dan al opgelopen.

Investeren in (vroeg)signalering is, als we naar de zorgstructuur zelf kijken, in de eerste plaats een kwestie van het maken van goede verbindingen, zodat de signalen kunnen doorstromen en terechtkomen op de plek waar ze opgepakt (en beoordeeld en doorverwezen) kunnen worden. Dat betekent dat we moeten kijken of:

- de juiste partners bij de netwerken zijn betrokken;
- er een goede verbinding (goede overdracht) bestaat van 0 tot 4 jaar naar 4 tot 12 jaar;
- er een goede verbinding bestaat tussen de basisscholen en netwerken 12min;
- er een goede verhouding bestaat tussen de regionale VO scholen en het netwerk 12plus;
- er een goede link is tussen de beide netwerken onderling;
- er sprake is van een goede aansluiting met jeugdzorg.

Maar het begint met een helderheid over de primaire functie van de beide netwerken binnen het geheel.

2.1 Duidelijkheid over de primaire functie van de netwerken

Netwerk 12min

De doelen van het netwerk 12min zijn omschreven in het oude convenant¹¹. Ze geven in één adem door ook de taken van het netwerk aan (wij hebben de omschrijving enigszins aangepast ten opzichte van het convenant):

- Vroegtijdig signaleren van problemen bij kinderen van 0 tot 12 jaar.
- Beoordelen van deze problemen in een deskundig en interdisciplinair team.
- Doorverwijzen naar hulpverlening (zo licht en nabij mogelijk).
- Bieden van de mogelijkheid tot consultatie aan de instellingen en instanties die signaleren.
- Monitoren van (ontwikkelingen in) de vraag en het hulpaanbod (als input voor de gemeente).

Noot 11 Dit convenant loopt van september 2004 tot en met december 2005.

De taak van het netwerk is in de eerste plaats beoordelen en doorverwijzen.¹² Vanuit dat oogpunt is het belangrijk dat de signalen het netwerk bereiken, dat men met andere woorden ook vroegtijdig meldt. Signaleren (en melden) is in de eerste plaats een taak van de organisaties die zelf direct met jeugd te maken hebben. Signaleren is strikt genomen dus **niet** de taak van het netwerk – ook al zit een aantal belangrijke signaleerders in het netwerk. Het netwerk kan het signaleren en melden wel stimuleren. Het netwerk blijft de casussen in principe volgen door de stand van zaken met betrekking tot het betreffende kind en het gezin elke netwerkvergadering op de agenda te zetten. Tot nu toe is er weinig tot geen terugmelding van de resultaten/effecten van de hulp.

Volgen en coördinatie van zorg

Het blijvend volgen (follow up) van casussen binnen het netwerk zou als doelstelling toegevoegd moeten worden.

Een intensievere variant hiervan is coördinatie van zorg. De voor de betreffende casus verantwoordelijke persoon vervult deze functie en onderhoudt direct contact met het gezin. Dit zou een van de netwerkpartners kunnen zijn, maar dat hoeft niet noodzakelijkerwijs. Ook een andere contactpersoon van het betreffende gezin kan deze rol vervullen. Daarmee is coördinatie van zorg een doorverwijzingmogelijkheid van het netwerk. Op deze manier kan de gemeente mede invulling geven aan de 'coördinatie van zorg' – voor zover het jeugdigen betreft die buiten het bereik van de jeugdzorg blijven (in die gevallen doet bureau jeugdzorg de coördinatie).

Er is in de praktijk regelmatig sprake van het volgen van een casus ten gevolge van wachttijden van bureau jeugdzorg (indicatiestelling) of de wachtlijsten voor jeugdzorg voorzieningen.

Overigens: wanneer er een screening is uitgevoerd door Vitras amw, neemt bureau jeugdzorg die over – hetgeen de wachttijd voor indicatiestelling weer kan verkorten.

Het moeten volgen van casussen binnen het lokale netwerk ten gevolge van wachttijden voor (indicatie voor) jeugdzorg is onwenselijk en op dit moment helaas onvermijdelijk – gezien het feit dat men vanuit het netwerk 12min al regelmatig een zorgmelding doet bij het AMK om het proces te versnellen. In deze situatie is het van groot belang dat de gemeente helderheid heeft en geeft over de gevolgen hiervan. De gemeente neemt hiermee noodgedwongen de verantwoordelijkheid voor deze casussen, terwijl zij die strikt genomen niet heeft. De gemeente is niet in staat om de adequate hulp te bieden, dus het blijft zoeken naar noodoplossingen in die situatie. In de besprekingen met de provincie dit punt aankaarten.

Ditzelfde geldt ook voor netwerk 12plus.

Netwerk 12plus

De doelen van het netwerk 12plus staan omschreven in het (oude) convenant Lokaal netwerk 12plus Houten.

Het doel van het netwerk is volgens dit convenant:

“Het realiseren van positieverbetering van jongeren die maatschappelijk in de knel dreigen te raken of reeds in de knel geraakt zijn. In dat kader streeft

Noot 12 Dit accent wordt ook gelegd in de afspraken tussen de gemeente Houten en de provincie in het kader van Samenhang op Scherp.

het netwerk een aanpak na die:

- zo dicht mogelijk bij de jongeren wordt georganiseerd;
- zo snel mogelijk na de signalering van problemen moet zijn uitgevoerd;
- zo licht mogelijk qua vorm moet zijn;
- het netwerk vervult tevens een algemene signaalfunctie met betrekking tot veel voorkomende problemen van jongeren en met betrekking tot eventuele manco's in het hulpaanbod".

Net als we voor netwerk 12min beschreven, is het netwerk 12plus een plek waar signalen worden ingebracht en waar met diverse professionals gesproken kan worden over een juiste aanpak (beoordelen en eventueel toeleiden).

Adviezen en aanbevelingen met betrekking tot doelen van de netwerken 12min en 12plus

Hoofddoelen van de beide netwerken zijn: beoordelen, toeleiden en blijvend volgen van de gemelde casussen. Hoofddoel is verder consultatie (waar het gaat om anonieme meldingen, waarvoor de ouders geen toestemming hebben verleend). Daarnaast hebben de netwerken, als knooppunt waar veel informatie samenkomt, de mogelijkheid om zicht te hebben en te houden op ontwikkelingen in de vraag en het aanbod. Wij zien dit niet zozeer als een doel van het netwerk, maar als een potentieel dat de gemeente kan (en moet) aanboren. Hier gaan wij later verder op in.

Daarom adviseren we het volgende:

- Stroomlijn de convenanten 12min en 12 plus.
- Stel een convenant op bestuurlijk niveau op en ontwerp een protocol voor wat betreft de werkprocessen van het netwerk (het uitvoerend niveau)¹³.
- Vervang in het convenant de term 'vroegtijdig signaleren' door: stimuleren van (vroeg)signalering en stimuleren van melding aan het netwerk.
- Neem het blijvend volgen van casussen op als doelstelling in het convenant. Specificeer daarbij de term 'volgen' als volgt: "verantwoordelijkheid dragen voor een passend, licht hulp- en/of ondersteuningsaanbod tot het moment dat een doorverwijzing naar bureau jeugdzorg plaatsvindt."

De procedure met betrekking tot het volgen is als volgt:

- 1 Indien de leden van het netwerk van mening zijn dat het volgen van een casus gewenst is, wordt hiertoe het besluit genomen.
- 2 het netwerk wijst de casus toe aan een casusbeheerder – als dit nog niet is gebeurd. De casusbeheerder koppelt regelmatig terug in het netwerk over nieuwe ontwikkelingen/vragen, waarna eventueel een nieuwe beoordeling/toeleiding naar hulpaanbod volgt.
- 3 Op het moment dat er sprake is van een crisissituatie of het vermoeden dat geïndiceerde jeugdzorg noodzakelijk is, wordt de casus voor indicatie bij bureau jeugdzorg aangemeld. Vanaf het moment dat bureau jeugdzorg een indicatie afgeeft, is bureau jeugdzorg verantwoordelijk voor de coördinatie van zorg¹⁴ (casemanagement). Afstemming tussen bureau jeugdzorg en het gemeentelijke netwerk blijft in die gevallen vaak wel noodzakelijk, zowel waar het gaat om ambulante jeugdzorg als om beëindiging van uit huis plaatsing.

Noot 13 vergelijk wat dit punt betreft ook paragraaf 5 van dit hoofdstuk: onderscheiden en verbinden van beleid en uitvoering en hoofdstuk 3: werkprocessen.

Noot 14 Ten gevolge van wachttijden bij bureau jeugdzorg of jeugdzorgvoorzieningen de casus nog een tijdlang onder de 'hoede' van het gemeentelijke netwerk blijft,

- 4 De gemeente maakt met de provincie afspraken over de handelingswijze met betrekking tot de kinderen/jeugdigen die ten gevolge van wachttijden bij bureau jeugdzorg of jeugdvoorzieningen noodgedwongen nog een tijdlang onder de 'hoede' van het gemeentelijke netwerk blijven en spreekt, bijvoorbeeld, een maximale tijdsduur af.
- Benoem de 'monitoring' functie als een subtaak (in het oude convenant wordt dit omschreven met de term 'algemene signaalfunctie') en specificeer deze taak als zicht houden op/rapporteren over:
 - de kwaliteit van het aanbod;
 - de aansluiting van het aanbod bij de behoefte van jeugdigen en hun ouders;
 - (ontwikkelingen in) de behoefte of vraag naar hulp en ondersteuning;
 - wachtlijsten en wachttijden.
 - Leg een verbinding tussen (doelstellingen van) de beide netwerken en het jeugdbeleid, dat wil zeggen: neemt deze op in het jeugdbeleid¹⁵.

2.2 Juiste partners

Partners netwerk 12min

Partners in het netwerk zijn

- AMW Vitras (maatschappelijk werker): coördinator;
- Schoolmaatschappelijk werk (vanuit Zorgcommissie Houten);
- GGD Midden Nederland (sociaal verpleegkundige);
- JGZ Vitras (wijkverpleegkundige);
- Spreekuur voor opvoedingsvragen Vitras (orthopedagoog).

Op de 'gastenlijst' staan¹⁶:

- Leerplichtambtenaar;
- Bureau jeugdzorg;
- Beleidsmedewerker gemeente Houten.

Via de coördinator lopen er contacten met:

- Politie;
- AMK;
- Gespecialiseerde verzorging.

Bureau jeugdzorg is niet op afroep beschikbaar. Het netwerk 12min kan bureau jeugdzorg wel consulteren. Bureau jeugdzorg staat dus sterk op afstand bij netwerk 12min. Op dit moment wordt inhoudelijke inbreng van bureau jeugdzorg enigszins gemist binnen het netwerk.

Om het netwerk klein te houden is ervoor gekozen alleen de belangrijke beoordelaars in het netwerk op te nemen en het contact met de signaleerders ofwel incidenteel te houden (leerplichtambtenaar) ofwel via de coördinator te laten verlopen.

De politie heeft tot nu niet rechtstreeks gemeld aan het netwerk, zou dit wel kunnen doen.

Noot 15 De 'oude' doelstelling zijn in het beleid reeds opgenomen.

Noot 16 Bron: evaluatie format netwerk 12min, februari 2006.

De samenwerking met de gespecialiseerde verzorging (gv) begint een beetje op gang te komen, maar kan geïntensiveerd worden. De gv is een belangrijke signaleerder, heeft in de regel een goede toegang tot het gezin en kan van daaruit ook een belangrijke informatiebron over het gezin zijn. De gv heeft nu met name contact met het algemeen maatschappelijk werk (dat ook onderdeel is van Vitras).

Contact met de huisartsen is er niet of nauwelijks.

Samenwerking met de scholen (en schoolmaatschappelijk werk) is aan de orde in paragraaf 2.4.2.

Adviezen en aanbevelingen met betrekking tot de partners van netwerk 12min

- Versterk de (directe) relatie tussen netwerk 12min en een aantal belangrijke signaleerders: politie, gespecialiseerde verzorging en huisartsen. Zo kan de functie signaleren worden versterkt.
 - Stimuleer de politie tot direct melden (en zo nodig aan te schuiven bij het netwerk).
 - Nodig de gespecialiseerde verzorging uit voor een training signalering (of andere op deze beroepsgroep gerichte Platform activiteit) om betrokkenheid en deskundigheid te vergroten¹⁷.
 - Bouw een beter contact op met de huisartsen (door middel van een goede voorlichting over de meerwaarde van het netwerk, wellicht in dit verband ook een Platform activiteit organiseren).
- Versterk de relatie van het netwerk 12min met bureau jeugdzorg. Hiervoor zijn grofweg twee keuzemogelijkheden aan te geven:
 - Deelname van bureau jeugdzorg aan het netwerk 12min (deze persoon stelt – indien nodig – ook indicatie voor jeugdzorg)
 - Investeren in kennisoverdracht van bureau jeugdzorg naar AMW Vitras¹⁸.

Partners netwerk 12plus

Partners van het netwerk zijn:

- leerplichtambtenaar/ tijdelijk coördinator 12plus;
- Bureau jeugdzorg: bieden van consultatie aan netwerk;
- Leerlingbegeleider College de Heemlanden, enige VO-school Houten voor vmbo tl, havo, vwo;
- Jeugdresearcher politie Houten;
- Jongerenwerker stichting Enter: lokale welzijnsstichting;
- AMW Vitras, tevens coördinator netwerk 12min.

Via leerplicht lopen er contacten met scholen voor voortgezet onderwijs in de regio en leerplichtambtenaren van naburige gemeenten.

Het netwerk 12plus is gericht op de gehele gemeente Houten, maar omdat de meeste 12plussers buiten Houten op school zitten, krijgt het netwerk voornamelijk signalen uit de 'buurt', o.a. via politie en via de hulpverlening (o.a. Vitras).

De rol van het jongerenwerk in netwerk 12plus is tot nu toe beperkt gebleven.

Noot 17 Voor Platform zie onder Deskundigheidsbevordering in hoofdstuk 3.

Noot 18 Welke van de twee opties de gemeente ook kiest, hoe dan ook is de (tijds)investering vanuit bureau jeugdzorg dan onderwerp van gesprek in het bestuurlijk overleg tussen gemeente en provincie.

Er is geen vertegenwoordiging vanuit de jeugdgezondheidszorg aanwezig bij het netwerk 12plus, dit is wel op afroep mogelijk.

Adviezen en aanbevelingen met betrekking tot de partners van netwerk 12plus

- Het netwerk 12plus functioneert nu voornamelijk als buurtnetwerk. Het is nodig om de signalen vanuit VO-scholen in de regio goed te betrekken en waar nodig deze scholen op afroep bij het netwerk te halen. Hiertoe moeten er door de gemeente afspraken worden gemaakt met de betreffende scholen.
- De rol van het jongerenwerk in het netwerk moet veranderen. De gemeente heeft al aangegeven het wenselijk te vinden om deze algemene voorziening ook in de zorgsfeer te betrekken en het jongerenwerk als signaleerder van problemen van jeugdigen te zien. Er moet duidelijkheid komen over de doorverwijzingmogelijkheden van deze voorziening. Ook moet bekeken worden in hoeverre de deskundigheid van het jongerenwerk op het gebied van signaleren versterkt kan worden.
- De GGD (jgz 4-19) ontbreekt nu in het netwerk 12plus. Het lijkt ons goed om te overwegen deze partij als partner bij het netwerk te betrekken.

2.3 Positionering coördinator

In het geval van netwerk 12min is gekozen voor een coördinator die dicht op hulpverlening staat, kennis heeft van de doorverwijzingmogelijkheden en op een integrale manier (kind en gezin) kijkt en beoordeelt. Het is zinnig om – juist in de pioniersfase van een dergelijk netwerk – de coördinator rol dicht bij de uitvoering te leggen. De opbouw van een dergelijk netwerk vereist die input van kennis van de sociale kaart en de beoordelingssystematiek. De positie van coördinator 12plus wordt waargenomen door een van de leerplichtambtenaren van de gemeente Houten.

Adviezen ten aanzien van de positionering van de coördinatoren

Verschillende overwegingen spelen een rol waar het gaat om de keuze van de coördinatoren 12min en 12plus. In plaats van een eenduidig advies te geven, prefereren we hier de opties die de gemeente heeft te verhelderen en van overwegingen te voorzien.

Overwegingen die een belangrijke rol spelen, zijn:

- Moet coördinatie van netwerk 12min en 12plus door een en dezelfde persoon vervuld worden, om de aansluiting tussen beide netwerken te optimaliseren?
- Moet de coördinator een functie zijn waarin kennis van/ervaring met het hulpverleningscircuit (lokale voorzieningen en jeugdzorg) centraal staat, alsmede ook het eigen netwerk in de zorg/hulpverlening?
- Is juist een sterke relatie met de scholen van belang en moet die in de persoon van de coördinator geborgd worden? Scholen zijn zowel voor 12min als voor 12plus zeer belangrijke signaleerders en bouwen bovendien in toenemende mate ook zelf een interne zorgstructuur op – een ontwikkeling die met Operatie Jong is ingezet en die zich zal verstevigen.
- Een keuze tussen deze opties hangt verder samen met de (zwaarte van de) rol van de coördinator binnen het netwerk. Een 'zwarte' rol van de coördinator (verantwoordelijk voor het 'onderhoud' van het netwerk en toeleiding naar hulpverlening) vereist in sterkere mate inhoudelijke kennis en affiniteit met de hulpverlening. Een lichtere rol (als procesbegeleider) wordt mogelijk bij verdere professionalisering van de werkprocessen

(waardoor ook de andere deelnemers aan het netwerk de netwerkfunctie/toeleidingsfunctie kunnen vervullen).

De opties zijn daarmee wat ons betreft:

Coördinator als procesbegeleider

Het verdient de voorkeur een coördinator aan te stellen met competenties op het gebied van procesbegeleiding, dat wil zeggen: iemand die de netwerken op een effectieve manier kan voorzitten/coördineren¹⁹. Dit zal de professionaliteit van de netwerk versterken.

Coördinatie 12min en 12plus door zelfde persoon

Coördinatie van beide netwerken door een persoon laten vervullen versterkt de aansluiting tussen beide netwerken en vergroot een uniforme manier van werken. In dit geval zijn de opties:

- De leerplichtambtenaar.
De leerplichtambtenaar heeft een sterke affiniteit met scholen. Met name voor 12plus is de optie van een leerplichtambtenaar een sterke: het contact met de VO scholen in andere gemeenten dan de gemeente Houten verloopt via de leerplicht.
Voordeel van de leerplichtambtenaar als coördinator is verder dat hij of zij een sterke link heeft met de gemeente (is tenslotte gemeente ambtenaar) en daarmee ook meer als vanzelf de link naar integraal jeugdbeleid kan leggen of daarover kan adviseren.
De leerplichtambtenaar heeft minder (misschien geen) deskundigheid waar het gaat om het beoordelen van casussen en het doorverwijzen (weet minder van de hulpverlening, zowel voor wat betreft het lokale aanbod als het jeugdzorg aanbod). Deze deskundigheid zou in dat geval zeker bij de andere netwerkpartners aanwezig moeten zijn en aangeboord moeten worden. De leerplichtambtenaar moet als coördinator/voorzitter van de netwerken waarborgen dat dit ook gebeurt. Wanneer er heldere criteria en procedures voor beoordelen/doorverwijzen zijn, wordt hetgeen de leerplichtambtenaar van huis uit mist, voldoende gecompenseerd.
- De maatschappelijk werker (Vitras).
De maatschappelijk werker heeft een directe relatie met en kennis van zaken van de lokale voorzieningen zowel als jeugdzorg voorzieningen. Algemeen maatschappelijk werk/Vitras heeft een deel van de taken van bureau jeugdzorg overgenomen ten gevolge van de Wet op de jeugdzorg. Het biedt (een groot deel van) de licht ambulante hulp, doet screening (deze wordt door bjj overgenomen bij indicatiestelling) en heeft het zicht op de jeugdzorgvoorzieningen. Dus waar het gaat om beoordelen/doorverwijzen (toeleiden) en een goede (inhoudelijke) aansluiting tussen lokale voorzieningen en jeugdzorgvoorzieningen, is het algemeen maatschappelijk werk/Vitras een goede optie.
De relatie/affiniteit met scholen – zowel de basisscholen als die voor het voortgezet onderwijs – is minder sterk. Dat betekent dat – bij coördinatorschap door amw – de banden met de scholen op een andere manier gelegd/versterkt moeten worden, bijvoorbeeld via schoolmaatschappelijk werk of leerplichtambtenaar.

Noot 19 Criteria voor effectiviteit hebben wij in paragraaf 3.4 geformuleerd.

Coördinatie 12min en 12plus door verschillende persoon

In het geval gekozen wordt voor twee verschillende personen die het coördinatorschap van de beide netwerken vervullen, blijft de vraag waar op in te zetten dezelfde: de relatie met de scholen versterken in de persoon van de coördinator of de relatie met de hulpverlening/jeugdzorg beoordelen als prioriteit en kiezen voor het amw.

Voor het coördinatorschap 12min zou op termijn nog een andere optie kunnen worden overwogen: een schoolmaatschappelijk werker coördinator maken. De gemeente Houten wil het schoolmaatschappelijk werk uitbreiden en ook op de reguliere basisscholen invoeren. Op termijn kan vanuit dit schoolmaatschappelijk werk het netwerk worden gecoördineerd. Voordeel hier is eveneens de sterke verbinding met de basisscholen – sterker nog dan in het geval van leerplicht. Ook heeft het schoolmaatschappelijk werk een link met de hulpverlening.

2.4 Goede verbindingen

2.4.1 Verbinding 0 tot 4 en 4 tot 12

De verbinding tussen 0-4 en 4-12 wordt op de volgende manieren gelegd:

- Via overdracht van dossiers binnen de jgz (van Vitras naar GGD). Deze overdracht is matig te noemen. Het komt regelmatig voor dat bij de GGD geen dossier bestaat van een 'probleemkind', terwijl dat door Vitras wel is aangelegd.
- Via mondelinge overdracht tussen consultatiebureau arts en schoolarts. Dit gebeurt slechts in een beperkt aantal gevallen, de zogeheten bespreekgevallen.
- Via het observatie/beoordelingsformulier peuterspeelzaal en kinderdagverblijven. Het gaat hier om een formulier dat een standaard onderdeel is van de intake bij het basisonderwijs. Overeengekomen is dat alle peuterspeelzalen het invullen, het kinderdagverblijf kan hiertoe niet verplicht worden (en doet het mondjesmaat).
- Via samenwerking tussen peuterspeelzaalwerk/kinderdagverblijf en consultatiebureau. Een rechtstreekse lijn tussen deze organisaties is nog een zeldzaamheid. Sinds een jaar zijn de vier peuterspeelzalen wel verenigd in een koepel, al is deze nu nog voornamelijk bezig met de primaire werkprocessen en tariefstelling. Signaleren en het aanklaarten van signalen valt nog buiten de aandacht.

Adviezen en aanbevelingen

- Het bestaande observatie/beoordelingsformulier voor peuterspeelzaalwerk en kinderdagverblijven evalueren en aanpassen op basis van de uitkomsten.
- Procedure met betrekking tot de overdracht van het formulier naar het basisonderwijs evalueren.
- Blijvend aandacht hebben voor de deskundigheidsbevordering/motivatie van medewerkers peuterspeelzaalwerk en kinderdagverblijven (in kader van Platform activiteiten – zie later) met name op de competentie signaleren en het voeren van gesprekken met ouders (een eerste training door bureau jeugdzorg is al ingezet, overigens).
- Nadenken over een – tijdelijke – overlegstructuur rondom 0 tot 4 jaar met peuterspeelzalen, kinderdagverblijven, consultatiebureaus, opvoedspreekuur. Doelen: partners leren elkaar beter kennen, nadenken

over effectief signaleren, werkwijzen op elkaar afstemmen. Kan wellicht ook in het kader van het Platform programma plaatsvinden.

Al deze adviezen zijn er op gericht om vroegsignalering te versterken. Dit is ook een van de actiepunten in het kader van actieprogramma Samenhang op Scherp.

2.4.2 Verbinding netwerk 12min en basisscholen

Cruciale schakel in de verbinding tussen het netwerk 12min en de basisscholen is de schoolmaatschappelijk werker van SBO de Wissel. Zij vertegenwoordigt het basisonderwijs (regulier en speciaal) in het netwerk. De schoolmaatschappelijk werker is lid van de zorgcommissie die in wsns-verband onderzoek en ambulante begeleiding biedt aan kinderen in het reguliere basisonderwijs. Op twee manieren is deze schoolmaatschappelijk werker gelinkt aan het regulier onderwijs:

- Via de zorgcommissie. Basisscholen melden leerlingen aan bij de zorgcommissie met het verzoek om ambulante begeleiding op school of onderzoek naar de leer- en sociaal emotionele ontwikkeling.
- Via collegiale consultatie met IB'ers van de basisscholen. Drie keer per jaar is er (formeel en structureel) een collegiale consultatie tussen de maatschappelijk werker en de IB'ers binnen het wsns-verband. Tijdens deze consultaties wordt vaak nagedacht en gesproken over verwijzen, ook naar netwerk 12min.

De gereformeerde en de reformatorische school in Houten zijn niet aangesloten bij de regionale wsns verbanden en hebben 'hun' speciaal onderwijs dus niet in Houten. Sommige ouders van deze scholen melden hun kind wel aan bij de reguliere SBO-school in Houten. Er is weinig contact vanuit het netwerk 12min met deze scholen. Er komt wel degelijk grote problematiek voor bij gezinnen en kinderen die naar deze scholen gaan, zoals zware psychische of psychiatrische problematiek. De opvoedingsonmacht van ouders is even groot als bij 'reguliere' gezinnen. Er is weinig zicht op of het zorgaanbod voor deze gezinnen adequaat is.

Adviezen en aanbevelingen

- Onderzoek of IB'ers van scholen zelf op afroep kunnen aanschuiven bij het netwerk. Betekent verbreden en versterken van contact met scholen.
- Zet (op termijn) een extra schoolmaatschappelijk werker in die spreekuren op de scholen heeft en de link met het netwerk legt²⁰.
- Zoek opnieuw actief contact met de gereformeerde en de reformatorische school om de meerwaarde van het netwerk in de preventieve zorg voor kinderen en hun gezinnen onder de aandacht te brengen.

2.4.3 Verbinding 12plus en VO-scholen

De verbinding tussen het netwerk 12plus en de scholen voor voortgezet onderwijs wordt nu gelegd via de leerplichtambtenaar. De andere verbinding is de aanwezigheid van de Houtense VO school in het netwerk.

Noot 20 Zie ook de bijlage over het versterken van het schoolmaatschappelijk werk.

Adviezen en aanbevelingen

- Maak afspraken met mentoren van omliggende VO-scholen over op afroep beschikbaar zijn voor netwerk 12plus.
- Heroverweeg de aanwezigheid van de Houtense VO school als vaste partner in het netwerk 12plus. Deze partner moet wel op afroep beschikbaar blijven.
- Zoek een meer structureel, sterker samenwerkingsverband (en informatie-uitwisseling) tussen de leerplichtambtenaar en de belangrijkste scholen²¹ voor VO buiten Houten – via mentoren en via de leerplichtambtenaar in de desbetreffende gemeente. De hiervoor verantwoordelijke Houtense leerplichtambtenaar zou in die zin een ‘mininetwerk’ moeten onderhouden waardoor het elkaar wederzijds informeren soepeler en sneller verloopt. Laat deze informatie – indien nodig – in netwerk 12plus terugkomen.

Naarmate de zorgstructuren in en om de scholen beter functioneren (deze ontwikkeling is met Zios in gang gezet), zal ook de relatie met het lokale netwerk helderder en efficiënter worden.

Verbinding 12min en 12plus

Een formele overdracht (en overdrachtsformulier) tussen 12min en 12plus bestaat nog niet. De huidige verbindingen tussen de beide netwerken zijn in concreto:

- De coördinator 12min neemt deel in het netwerk 12plus.
- Netwerkvergaderingen van beide netwerken worden door dezelfde persoon genoteerd; zij is ook degene die de casuslijsten bijhoudt (samen met de coördinator van het netwerk).

Buiten het netwerk 12min om gaat voortijdige aanmelding van ‘risico leerlingen’ die uitstromen naar het voortgezet onderwijs:

- De schoolmaatschappelijk werker bespreekt de risicovolle uitstromers speciaal basisonderwijs (die soms in het netwerk 12min zijn aangemeld of aangemeld zijn geweest) met de coördinator 12plus, die na circa een half jaar contact opneemt met de scholen waar deze leerlingen naar toe zijn gegaan.
- Jaarlijks vindt op de basisscholen – op basis van de uitslagen van de Cito-toets - een screening onder de schoolverlaters plaats om te bepalen welke leerlingen kwetsbaar zijn (risicoleerlingen). Het schoolmaatschappelijke werk voert deze screening samen met de IB'ers uit en probeert zoveel mogelijk te bepalen of er kinderen bij zijn die voortijdig aangemeld moeten worden bij het netwerk 12plus en/of de scholen VO (waar zij naar toe gaan).

Adviezen en aanbevelingen

- Gebruik een overdrachtsprocedure en –formulier van netwerk 12min naar netwerk 12plus²². Informeer ouders indien hun kind wordt overgedragen.
- Overweeg om het coördinatorschap 12min en 12plus door dezelfde persoon te laten vervullen (zie in dit hoofdstuk: ‘positionering van de coördinator’) of formaliseer het contact/overleg tussen beide coördinatoren.

Noot 21 Dit zijn de VO-scholen waar de meeste Houtense jongeren naartoe gaan.
Noot 22 Voorbeeldformulier opgenomen in de bijlage.

- Formaliseer een jaarlijkse gespreksronde met de basisscholen om risico-leerlingen die naar het voortgezet onderwijs gaan, aan te melden bij netwerk 12plus en/of netwerken van scholen in de regio. Dat betekent op bestuurlijk niveau in gesprek gaan met de scholen om de procedure hiervoor uit te stippelen en de wederzijdse verantwoordelijkheden te benoemen. Gemeente en scholen zijn gezamenlijk verantwoordelijk voor en hebben baat bij een goede 'warme overdracht' van leerlingen vanuit het primair naar het voortgezet onderwijs.

2.5 Aansluiting lokale voorzieningen en jeugdzorg

Bureau jeugdzorg zit niet in netwerk 12min. In netwerk 12plus is bij wel aanwezig, maar speelt een terughoudende rol. Ze gaan bijvoorbeeld niet zelf actief op signalen af, maar reageren pas als er officieel een 'signaal van derden' wordt afgegeven. Dit strookt niet met hun wettelijke, outreachende taak.

Daarnaast is een goede informatie uitwisseling vanuit bureau jeugdzorg van belang met name waar het gaat om jeugdigen en gezinnen die 'terugkomen' uit jeugdzorg ofwel bij weigering van jeugdzorg.

In de aansluiting tussen lokale voorzieningen en jeugdzorg speelt tenslotte nog een rol dat het netwerk casussen volgt van jeugdigen en gezinnen die wachten op indicatiestelling door bureau jeugdzorg ofwel op de wachtlijst staan van een jeugdzorgvoorziening. Hierover hebben we al een en ander geadviseerd eerder in dit hoofdstuk²³.

Advies

Een voorpostfunctionaris voor Houten en de omliggende gemeenten zou een goede optie zijn: een actieve functionaris die namens bureau jeugdzorg een vooruitgeschoven post is en veel weet van lokale en regionale situatie. Eventueel een cofinanciering tussen gemeente en provincie. Iets voor bestuursakkoord met provincie.

2.6 Onderscheiden en verbinden van beleid, bestuur en uitvoering

Op verschillende moment in dit advies is al het belang aan de orde geweest onderscheid te maken tussen beleidsmatig, bestuurlijk en uitvoerend niveau en deze drie niveaus ook weer in hun onderlinge samenhang te bezien.

Onze adviezen op dit punt zijn:

- Maak een convenant op bestuurlijk/management niveau. Een convenant is een samenwerkingsovereenkomst tussen partners op hoofdlijnen en wordt op bestuurlijk niveau ondertekend. Een concept convenant voor beide netwerken hebben we in een bijlage opgenomen.
- Neem de werkprocessen van de netwerken op in een protocol: afspraken ten aanzien van onder andere aanmeldcriteria, wijze van bespreken van casussen, follow up etc.. Het netwerk stelt het protocol zelf op - op basis van eigen expertise en aan de hand van een checklist (zie bijlage).
- Formaliseer een (half)jaarlijks bestuurlijk overleg tussen gemeente en netwerkpartners. De ondertekening van de nieuwe convenanten kan hiervoor het startsein zijn. Een dergelijk overleg creëert niet alleen een blijvende wederzijdse commitment, maar biedt bovendien de mogelijk-

Noot 23 Bij de eerste paragraaf: Duidelijk over de primaire functie van de netwerken.

heid om knelpunten op bestuurlijk/management niveau aan te kaarten en op te lossen. Hetgeen ook de inbedding van de netwerkdeelnemers binnen de eigen organisatie ten goede komt.

- Formaliseer een overleg tussen coördinatoren 12min/12plus en beleidsmedewerker jeugd in het kader van de jaarlijkse verantwoording en evaluatie (het jaarverslag) en daarnaast ook in het kader van de monitoring functie (zicht op vraag en aanbod) en de behoefte aan deskundigheidsbevordering.
- Stel in het bestuurlijk overleg tussen gemeente en provincie in ieder geval de voorpostfunctionaris bureau jeugdzorg in Houten aan de orde, alsmede de kwestie rondom het volgen van casussen ten gevolge van wachttijden en wachtlijsten in de jeugdzorg.
- Ondersteun waar nodig op bestuurlijk/management niveau acties vanuit de netwerken, met name waar het gaat om de relatie tussen netwerk 12plus en de VO scholen in de regio.

3 Werkprocessen, deskundigheidsbevordering en sociale kaart

3.1 Heldere procedure en criteria voor melden, beoordelen en doorverwijzen

Er bestaan tot nu toe geen expliciete, eenduidige procedures en criteria voor melden, beoordelen en doorverwijzen - niet binnen netwerk 12min, niet binnen netwerk 12plus.

Ten aanzien van melden (wanneer wel? wanneer niet?) bestaat er binnen netwerk 12min zelfs een uitgesproken 'cultuurverschil' tussen verschillende netwerkpartners. Vanuit de jgz wordt geredeneerd: "wanneer wij zelf de weg naar de hulpverlening weten en geen consultatie nodig hebben, melden wij niet aan het netwerk 12min. In die gevallen is er voor ons geen meerwaarde van het netwerk". Vanuit bijvoorbeeld amw en schoolmaatschappelijk werk wordt daarentegen gezegd: het gaat om de meerwaarde voor het kind/het gezin (en misschien minder voor de signalerende organisatie zelf), en die meerwaarde is onder meer gelegen in het gezamenlijk beoordelen. De eigen oogkleppen worden zo opgelicht. Het is in het belang van de jeugdige/het gezin om het beeld compleet te maken, de risico's in onderling overleg in kaart te brengen, te komen tot een gerichte hulpverlening (de verschillende interventiemogelijkheden onderling toetsten) en goede afstemming. Dit cultuurverschil vermindert gaandeweg misschien, maar bestaat nu nog wel. Binnen netwerk 12plus heeft het jongerenwerk tot nu toe een ander beeld van melden gehad. Zij identificeerden het met 'klikken'.

Ook de overwegingen om een casus te beoordelen, de overwegingen en opties voor doorverwijzen en de criteria op grond waarvan men besluit een casus niet meer actief te volgen (afvoeren van de lijst of op de 'slapende' lijst plaatsen) zijn niet geëxpliciteerd.

Advies

Het formuleren van de criteria voor melden, beoordeling en doorverwijzen, alsmede de procedure voor de diverse stappen in het proces van aanmelding tot afvoeren van de lijst/overdracht), zal een nieuwe stap betekenen in de professionalisering van de beide netwerken.

Bij het expliciteren van de criteria is het belangrijk rekening te houden met de visie op het kind van de diverse organisaties. Deze moeten op elkaar afgestemd worden.

3.2 Een effectieve manier van registreren van de meldingen

Op de casuslijsten die nu gemaakt worden voor 12min en 12plus, is geen duidelijk onderscheid tussen de stand van zaken (passief) en de acties die vervolgens worden genomen (actief). Dit zouden aparte kolommen kunnen worden. Waarbij het belangrijk is de acties steeds aan een persoon te koppelen die daarmee ook verantwoordelijk wordt voor terugkoppeling.

3.3 Rol coördinator

In de opzet van de netwerken gaat men uit van een gelijke, actieve betrokkenheid van de netwerkpartners. Dit geldt zowel voor 12min als voor 12plus. De netwerkpartners delen (en dragen dus) verantwoordelijkheid voor het adequaat beoordelen, doorverwijzen en volgen van de gemelde casussen. In het netwerk 12min heeft de coördinator een relatief zware taak. Zij is procesbegeleider, onderhoudt tevens de meeste van de contacten binnen het netwerk (amk, politie, gv onder andere) en stelt zich, mede vanuit haar rol als maatschappelijk werker, ook in belangrijke mate verantwoordelijk voor toeleiding naar passend aanbod. De (voormalige) coördinator 12plus is meer de procesbegeleider die – vanuit haar persoonlijke achtergrond – affiniteit/kennis heeft met/van de hulpverlening en van daaruit ook inhoudelijk een rol vervult in het beoordelen en toeleiden.

Op basis van deze observaties is het goed om opnieuw te kijken naar de rol van de coördinator binnen het netwerk. Uitgangspunten zijn:

- Een zoveel mogelijk gespreide verantwoordelijkheid tussen de netwerkpartners (inclusief de coördinator), ook om achteroverleunen te vermijden.
- De (toenemende) eis tot efficiëntie: een snelle, adequate beoordeling en toeleiding van meer jeugdigen (door het verbeteren van de functie signaleren zal het aantal meldingen aan het netwerk toenemen).

Een kernvraag die – in verband met de positionering van de coördinator – gesteld moet worden, is: moet de coördinator zelf per definitie expertise bezitten op het gebied van beoordelen en toeleiden, of kan hij/zij volstaan met het aanboren van die expertise binnen het netwerk in zijn/haar rol als procesbegeleider? In dat geval moet die expertise dus binnen het netwerk aanwezig zijn. Die expertise wordt nog eens ondersteund, wanneer de criteria en procedures voor beoordelen en toeleiden zijn geëxpliciteerd.

Verantwoordelijkheid kunnen de netwerkpartners onder meer delen op het gebied van het (stimuleren van) meldingen, het onderhouden van het contact met signaleerders, jeugdigen (en gezin), het peilen van de behoefte aan deskundigheidsbevordering, het opmerkzaam zijn met betrekking tot ontwikkelingen in de problematiek (en dus behoefte aan hulp) en het aanbod (toereikend? kwalitatief goed?). De coördinator is degene die deze zaken bundelt – uiteindelijk in het jaarverslag (de evaluatie van het netwerk).

Of de rol van de coördinator nu ‘zwaar’ is (naast procesbegeleiding ook verantwoordelijkheid voor het onderhouden van het contact met de signaleerders buiten het netwerk en het beoordelen/toeleiden) of licht (voornamelijk procesbegeleider), het is hoe dan ook goed te kijken naar wat procesbegeleiding in het geval van netwerkcoördinatie inhoudt. In ieder geval omvat het de volgende aspecten:

- meldingen inventariseren, extra/aanvullende informatie vergaren indien nodig, casuslijst opstellen (samen met notulist);
- agenda maken voor netwerkbijeenkomsten;
- begeleiden/bewaken van het proces van beoordelen en toeleiden in de netwerkbijeenkomsten;
- bij bespreking van de nieuwe meldingen: casustoewijzing (casusmanager of begeleider benoemen per casus; is degene die proces met betrekking tot deze casus bewaakt en de contacten onderhoudt);
- acties/afspraken benoemen tijdens vergadering (wie doet wat voor wanneer) en deze bewaken;

- expliciete afspraken (taakverdeling) maken met betrekking tot het onderhouden van de contacten met signaleerders;
- het – in samenspraak met de netwerkpartners – maken van de jaarlijkse verantwoording/evaluatie van het netwerk;
- het, samen met de andere netwerkpartners, onderhouden van de contacten met overige relevante netwerken/instellingen binnen en buiten Houten.

Advies

Net als bij de positionering van de coördinator aan de orde was, zijn meerdere antwoorden mogelijk op de vraag naar de ideale rol van de coördinator. De twee onderwerpen hangen ook sterk samen.

In ieder geval kunnen we vaststellen dat verdere professionalisering van het netwerk (dit is onder meer: heldere criteria en procedures voor melden, beoordeling en toeleiding) waarin de partners gelijke verantwoordelijkheid delen, een relatief 'lichte' rol van de coördinator mogelijk maken.

Winst valt in alle gevallen te behalen op het versterken van de rol als procesbegeleider (strak voorzitten, goed afspraken maken en bewaken, zicht houden op doorlooptijden, etc.).

3.4 Effectiviteit: evaluatie en verantwoording

Criteria om de effectiviteit van de netwerken vast te stellen zijn afgeleid van de doelstellingen van de netwerken en hebben met name betrekking op het procedurele verloop. De effectiviteit zien we terug in de verslaglegging en de evaluatie (via evaluatieformat: jaarlijkse verantwoording aan de gemeente).

Criteria naar aanleiding van de doelstellingen stimuleren van (vroeg)signalering en melding aan het netwerk zijn:

- Contact met de juiste en belangrijkste signaleerders en deze signaleerders weten het netwerk te vinden²⁴.
- Helderheid en bekendheid van de criteria en procedures van melding bij de signaleerders.
- Beoordeling van de kwaliteit van de meldingen op kwaliteit en actie bij onvoldoende kwaliteit.
- Jaarlijkse verslaglegging van het aantal meldingen (datum, melder, kwaliteit, anoniem of met toestemming).

Een effectieve beoordeling, toeleiding coördinatie van zorg (volgen) kenmerkt zich onder meer door middel van de focus op hoofdlijnen, het stellen van de juiste vragen, het goed inschatten van de risico's, het inzetten van de deskundigheid van alle betrokken netwerkpartners en het op een goede manier 'vinger aan de pols' houden. Een en ander laat zich afmeten aan het feit dat het kind/de jongere (en gezin) op tijd de juiste hulp en/of ondersteuning krijgt. Praktisch weerspiegelt effectiviteit in beoordelen, toeleiden en volgen zich in:

- Korte en adequate verslaglegging van de uitkomst van het proces van beoordelen en toeleiden (datum, besluit – al dan geen doorverwijzing, doorverwijzing naar welk hulpaanbod, motivatie) in de notulen.

Noot 24 Voor netwerk 12min zijn deze signaleerders: amw, jgz 0-4, ggd/jgz, opvoedspreekuur, basisscholen, schoolmaatschappelijk werk, leerplichtambtenaar, politie, gespecialiseerde verzorging en huisartsen. Voor netwerk 12plus zijn deze signaleerders: VO scholen, ib'ers en r'ters, leerplichtambtenaar, amw, jongerenwerk, politie, ggd/jgz.

- (Actief verkregen) terugrapportage vanuit de hulpverlenende instelling(en) over het verloop en de effectiviteit van de hulpverlening/ondersteuning (zowel bij toeleiding naar lichte, niet-geïndiceerde hulp als bij toeleiding naar bureau jeugdzorg)
- Jaarlijks culminerend in een verslag van de doorlooptijden, de aantallen beoordelingen, doorverwijzingen, doorverwijzingen per instelling, aantallen 'volg'casussen, de effectiviteit van de hulpverlening/ondersteuning, alsmede het aantal casussen dat ter consultatie aan het netwerk is voorgelegd.

Een (sub)doelstelling van de netwerken was ook 'monitoring'. Het 'monitoren' is effectief wanneer op de volgende punten verslag wordt uitgebracht:

- informatie over aantallen en aard van de hulpvragen;
- ontwikkelingen in de hulpvraag;
- toereikend zijn van het aanbod (lokaal, niet-geïndiceerd);
- eventuele lacunes in het aanbod (lokaal, niet-geïndiceerd);
- kwaliteit/effectiviteit van het aanbod (lokaal, niet-geïndiceerd);
- aansluiting met jeugdzorg;
- wachttijden (voor lokale voorzieningen zowel als de tijden die de jeugdige wacht op jeugdzorg);
- behoefte aan deskundigheidsbevordering.

Criteria voor effectiviteit betreffen daarnaast de interne samenwerking:

- het functioneren van de coördinator;
- de onderlinge samenwerking van de netwerkpartners;
- de inbedding van de netwerkpartners in hun eigen organisatie;

Al deze drie aspecten zijn (reeds) opgenomen in de jaarlijkse evaluatie.

(Zelf)evaluatie van de netwerken 12min en 12plus gebeurt nu via een standaard evaluatie format. Dit format zorgt voor een uniforme wijze van evalueren en verantwoorden van de beide netwerken. Het format is bovendien een goede basis voor het beoordelen van de effectiviteit van de zorgstructuren.

Advies

Screen het bestaande evaluatie format op de hier geformuleerde criteria voor de effectiviteit en pas het – indien nodig - aan.

3.5 Deskundigheidsbevordering

Met de oprichting van het netwerk 12min is ook het Platform 12min opgericht bedoeld voor netwerkvorming en deskundigheidsbevordering. Er is een aantal bijeenkomsten georganiseerd in dat kader.

Inmiddels wordt duidelijk dat het Platform ook gebruikt zou kunnen worden voor deskundigheidsbevordering van het netwerk 12plus. Daarnaast bestaat de behoefte om deskundigheidsbevordering in een aantal gevallen specifiek, toegespitster te laten plaatsvinden dan via grote, brede bijeenkomsten.

Als we inzoomen op (de behoefte) aan deskundigheidsbevordering, kunnen we vaststellen dat het gaat om:

- deskundigheidsbevordering van de beide netwerken zelf;
- deskundigheidsbevordering van diverse signaleerders.

Adviezen en aanbevelingen

- Maak van deskundigheidsbevordering een programma en gebruik hiervoor het Platform. In dit programma kunnen zowel brede bijeenkomsten worden georganiseerd als toegespitste trainingen voor specifieke doelgroepen (dit zijn met name de trainingen die bureau jeugdzorg verzorgt).
- Momenteel is de coördinator van netwerk 12min verantwoordelijk voor de invulling van de Platformactiviteiten. Het is de vraag of zij hiervoor de aangewezen persoon is, heroverweeg dit. Het vaststellen van dit programma moet in ieder geval gebeuren in samenspraak met de coördinator van netwerk 12min, van netwerk 12plus en de beleidsmedewerker die verantwoordelijk is voor het jeugdbeleid.
- Stel het programma daarom jaarlijks (of eventueel halfjaarlijks) vast aan de hand van de evaluatie van de netwerken en het gesprek daarover. Stel eventueel prioriteiten als gemeente. Hiermee geeft de gemeente invulling aan de bestuurlijke afspraak met de provincie om deskundigheidsbevordering te peilen en faciliteren.
- Voor de uitvoering van het Platformprogramma is momenteel Vitras (in samenspraak met de coördinator 12min) verantwoordelijk (en krijgt hier ook middelen voor). Vitras zou de uitvoering kunnen blijven doen, mits aangepast op de nieuwe werkwijze. Pas de afspraken met Vitras hierop aan.

3.6 Brochure netwerken en sociale kaart

In het kader van het vergroten van de bekendheid van de (meerwaarde) van de netwerken bij signaleerders, met name de scholen, is het goed om een brochure te hebben waarin beschreven staat hoe beide netwerken werken en wat hun meerwaarde is. Houten beschikt reeds over een dergelijke brochures waarin ook een opsomming van het lokale hulpaanbod voor jeugdigen (en hun gezinnen) staat.

4 Verantwoording

Voor dit advies hebben we zowel documentatie onderzoek verricht als gesprekken gevoerd met diverse betrokkenen bij de Houtense zorgstructuur.

We hebben onder meer gebruik gemaakt van de volgende stukken:

- Projectplan opbouw en versterking lokale keten (aanvraag in het kader van het bestuurlijk akkoord 'Samenhang op Scherp 2005-2007')
- Uitvoeringsprogramma 2005-2007 in het kader van het Lokaal Jeugdbeleid en Jeugdzorg in Samenhang (bestuurlijke afspraken tussen de gemeente Houten en de provincie Utrecht)
- Projectaanvraag Regionale aanjaagteams)
- Plan van aanpak gemeentelijke informatiepositie (plan van aanpak voor het regionale aanjaagteam Lekstroom)
- Samenwerken vraag om organiseren (concept notitie Regionale aanjaagteams provinciebreed bekeken)
- Evaluatie lokaal netwerk 12min (conceptversie d.d. 20 februari 2006)
- Convenant lokaal netwerk 12min Houten september 2004 – december 2005
- Evaluatie lokaal netwerk 12plus Houten 2002-2003
- Evaluatie lokaal netwerk 12plus Houten 01-01- 2004 t/m 01-06-2005
- Convenant lokaal netwerk 12plus Houten 2001-2004
- Actielijst Lokaal Netwerk 12plus (bijgewerkt t/m 12-01-2006)
- Observatie-/overdrachtsformulier voor kinderen die peuterspeelzaal/kinderdagverblijf bezoeken
- Evaluatie observatie- en overdrachtsformulier (juli 2002)
- Lokaal onderwijsbeleid 2006-2010

We hebben gesproken met:

- Chris Jansens (gemeente Houten, beleidsmedewerker jeugd)
- Jacqueline Eggermont (gemeente Houten, beleidsmedewerker lokaal onderwijsbeleid)
- Josée v.d. Walle (coördinator netwerk 12min) (amw Vitras)
- Sabine Gelderland (jgz Vitras)
- Desirée Eckhardt (spreekuur voor opvoedingsvragen)
- Jenny Le Grand (GGD MN, afdeling jgz)
- Jannie Janssen (Zorgcommissie Houten p/a De Wissel)
- Annemarie van Rijpbergen (gemeente Houten, leerplicht, tijdelijk coördinator 12plus)
- Bahartie Jhagroe (bureau jeugdzorg)
- Jos van Hasselt (leerlingbegeleiding College de Heemlanden)
- Jessica Jacobs (jeugdrechercheur politie Houten)
- Peter van Vliet (jongerenwerker stichting Enter)

Daarnaast hebben we gebruik gemaakt van onze kennis op het gebied van preventief jeugdbeleid, jeugdzorg en de aansluiting tussen beide.

Bijlagen

Bijlage 1 Versterken schoolmaatschappelijk werk

1 Algemeen kader schoolmaatschappelijk werk

Gemeenten zijn volop aan de slag met de verdere ontwikkeling van het jeugdbeleid in aansluiting op de provinciale jeugdzorg. Dit beleid moet er toe leiden dat signalen van jeugdigen met problemen snel worden opgepakt en adequaat worden opgelost. De verantwoordelijkheid voor deze opvoed-opgroei- en ontwikkelingsondersteuning is neergelegd in vijf "gemeentelijke functies", die opgenomen worden in de (toelichting op de) Wet Maatschappelijke Ondersteuning. Het gaat hierbij om:

- Informeren van jeugdigen en ouders.
- Signaleren van problemen van jeugdigen en ouders.
- Doorverwijzen/toeleiding naar het hulpaanbod.
- Bieden van licht pedagogische hulp.
- Voorzien in coördinatie van zorg op lokaal niveau

Een specifieke vindplaats voor signalen van problemen met jeugdigen is de school. In Houten zijn, net als in veel andere gemeenten, zowel rondom het basisonderwijs als rond het voortgezet onderwijs zorgnetwerken opgericht, die als doel hebben om de belangrijkste partners van scholen in de zorg voor leerlingen bijeen te brengen. De partners binnen deze netwerken bespreken gezamenlijk gesignaleerde casussen en verwijzen door naar effectieve hulp, zowel lokaal als geïndiceerd.

Naast effectief signaleren en doorverwijzen, is het bieden van *licht pedagogische hulp* een belangrijke functie op lokaal niveau. Deze hulp moet zo dicht mogelijk worden geboden bij de vindplaats van het kind en of het gezin. In de jonge leeftijdsgroep 0-4 is het consultatiebureau of de peuterspeelzaal een goede plek waar licht pedagogische hulp geboden kan worden, in de basisschoolleeftijd is dit uiteraard de school.

Het aanbieden van schoolmaatschappelijk werk is een goed voorbeeld van licht pedagogische hulp. Een schoolmaatschappelijk werker heeft de bagage in huis om een vraagbaak te zijn voor docenten, signalen over leerlingen en/of ouders op te vangen en te onderzoeken. De schoolmaatschappelijk werker heeft een spilfunctie op de scho(o)l(en) waar hij/zij werkzaam is en vormt een brug tussen de interne zorgstructuur en de externe zorgpartners/het zorgnetwerk. Ook kan een schoolmaatschappelijk werker ouders motiveren om hulp te aanvaarden en (lichte) hulpgesprekken met het kind en/of de ouders voeren.

Gemeenten hoeven het schoolmaatschappelijk werk overigens niet alleen te bekostigen. Scholen en wsns-samenwerkingsverbanden hebben volgens het ministerie van OCW tevens een verantwoordelijkheid voor de aanpak van sociaal-emotionele problematiek bij leerlingen. Het ministerie heeft onlangs extra middelen voor wsns-verbanden ten behoeve van leerlingbegeleiding/schoolmaatschappelijk werk uitgezet. Het landelijk platform WSNS+ heeft een handreiking uitgebracht "*Impuls schoolmaatschappelijk werk in het primair onderwijs*", zodat samenwerkingsverbanden de middelen op een goede manier kunnen inzetten op lokaal niveau. Deze handreiking is te vin-

den op www.platformwsns+.nl.

2 Uitgangssituatie Houten

De gemeente Houten heeft zich voorgenomen om "een aanbod Schoolmaatschappelijk werk te ontwikkelen", zoals staat beschreven in de *nota Lokaal onderwijsbeleid 2006-2010* van de gemeente Houten. De schoolmaatschappelijk werker zou de ingang bij het gezin moeten zijn, na een signaal vanuit de school. De gemeente Houten wil vrij toegankelijke, kortdurende hulp bieden via het schoolmaatschappelijk werk: ongeveer vijf gesprekken of huisbezoeken. Er is ruimte voor ongeveer 0,5 fte aan schoolmaatschappelijk werk.

Uit de *nota Lokaal onderwijsbeleid 2006-2010* blijkt dat elke school beschikt over een systeem voor interne leerlingbegeleiding en dat er per school een interne begeleider is aangesteld. Op het niveau van het wsns-samenwerkingsverband kunnen scholen een beroep doen op ambulante begeleiding, beschikbaar voor diagnostiek en consultatieve begeleiding van leerkrachten.

Op het niveau van het wsns-samenwerkingsverband is tevens een schoolmaatschappelijk werker actief. Zij is deels in dienst van de SBO-school "de Wissel" en deels bij het samenwerkingsverband. Ook is zij actief betrokken bij het netwerk 12- in Houten, waar zij signalen inbrengt vanuit de basisscholen en bespreekt met de overige leden van het netwerk. Verder heeft zij een consultatiefunctie richting de IB'ers van de scholen, die zij 3 maal per jaar bezoekt. De betrokkenheid tussen scholen en het netwerk 12- is niet groot, IB'ers hebben zelf geen zitting in het netwerk, ook niet op afroep.

3 Aandachtspunten bij inzet schoolmaatschappelijk werk in Houten

- *Situeer de schoolmaatschappelijk werker binnen de school.*

Zorg voor een zichtbare plek voor de schoolmaatschappelijk werker, een eigen ruimte waar hij/zij spreekuur kan houden, docenten kan ontvangen, overleg kan houden met de intern begeleider etc. Door de schoolmaatschappelijk werker binnen de school een eigen plek te geven, raakt zowel het schoolpersoneel als de ouders en leerlingen vertrouwd met de functie van schoolmaatschappelijk werk. Ze hoeven niet te "zoeken", maar weten waar ze terecht kunnen met vragen en signalen. Tevens vormt de schoolmaatschappelijk werker een belangrijke link tussen enerzijds de school en de externe zorgpartners en anderzijds tussen school en de thuisomgeving van het kind. Door een duidelijke plek te hebben op de school, wordt het makkelijk om van daaruit de link te leggen naar "buiten".

Op het "Kennisnet leerlingzorg primair onderwijs" staat het belang van de schoolmaatschappelijk werker binnen de school als volgt omschreven:

"Schoolmaatschappelijk werk is een laagdrempelige voorziening, aanwezig op school, welke erop gericht is om problemen vroegtijdig te signaleren en aan te pakken. Zij vervult een brugfunctie tussen kind, ouders, school en (jeugd-)zorginstellingen en richt zich op het kind bij wie de ontwikkeling stagneert. De begeleiding richt zich op degenen die invloed hebben op die situatie. Enerzijds zijn dit de ouders en verzorgers, anderzijds zijn dat bijvoorbeeld leerkrachten en de (jeugd-)hulpverlening. Kerntaken van school-

maatschappelijk werk zijn, naast signalering en preventie, begeleiding van leerling en ouders, ondersteuning aan leerkrachten en verwijzen naar en coördineren van de hulpverlening. Concreet betekent dit dat de schoolmaatschappelijk werker niet alleen signaleert, begeleidt, coördineert en verwijst, maar bijvoorbeeld ook een spreekuur kan organiseren voor leerlingen of een koffie-/themabijeenkomst voor ouders. Bovendien is er regelmatig overleg met leerkrachten, intern begeleider, directeur, eventueel aanwezige orthopedagoog en (jeugd-)hulpverlening over leerlingen die extra begeleiding nodig hebben." (www.leerlinzorgpo.kennisnet.nl)

- *Bundel middelen van gemeente, scholen en WSNS*

De gemeente Houten is voornemens om 0,5 fte schoolmaatschappelijk werk in te kopen. Indien dit verdeeld moet worden over 24 scholen, heeft elke school gemiddeld recht op een kleine 2 uur schoolmaatschappelijk werk in de twee weken. Dit is te weinig om een goede positie te verwerven op elke school en om een de brugfunctie naar externe hulpverleners en de thuissituatie te vervullen. Een goede start zou zijn als er op elke school, iedere week een schoolmaatschappelijk werker is op een vast tijdstip; bijvoorbeeld voor 2 uur. Een dagdeel zou op termijn wenselijk zijn.

Indien de beschikbare gemeentelijke middelen gezamenlijk²⁵ in worden gezet met de middelen van scholen (vanuit de lumpsum financiering) en het WSNS- samenwerkingsverband (zorgbudget en eventuele impulsmiddelen), kan meer fte schoolmaatschappelijk werk ingekocht worden. Tevens kan gezamenlijk worden bepaald waar de inzet het hardst nodig is.

Ook kan gezamenlijk bepaald worden bij welke instelling het schoolmaatschappelijk werk wordt ingekocht; AMW Vitras is een goede optie, maar ook vanuit MEE-instellingen, bureau jeugdzorg of GGD'en worden schoolmaatschappelijk werkers geleverd. Een goede inbedding in de lokale zorgstructuur van Houten is in ieder geval een vereiste. In de handreiking "*Impuls schoolmaatschappelijk werk in het primair onderwijs*" is uitgebreide informatie te vinden over de verschillende aanbieders van schoolmaatschappelijk werk.

- *Zet SMW in voor deskundigheidsbevordering docenten*

Uit het onderzoek van DSP-groep naar de zorgnetwerken in Houten is gebleken, dat deskundigheidsbevordering van leerkrachten op het terrein van signaleren van leerlingen met problemen een aandachtspunt is. Het schoolmaatschappelijk werk zou hier een stimulans aan kunnen geven, door op de school – laagdrempelig voor docenten – korte cursussen of bijeenkomsten hieromtrent te organiseren. Eventuele andere professionals van jeugdvoorzieningen zouden hierbij aan kunnen schuiven, zodat er meer interactie tussen school en externe partners ontstaat.

Noot 25 Een verhouding van 50%/25%/25% (gemeente/scholen/wsns) is daarbij een gebruikelijke en reële.

- *Maak goede verbindingen tussen schoolmaatschappelijk werk en netwerken*

Daarbij is het in de eerste plaats van belang de werkverdeling tussen de bestaande schoolmaatschappelijk werker van de SBO school en de nieuwe functie schoolmaatschappelijk werk te bepalen.

Het schoolmaatschappelijk werk zou aanwezig moeten zijn bij de netwerkbijeenkomsten, liefst in gezelschap van de IB'er van de betreffende school die een casus in heeft gediend. De schoolmaatschappelijk werker en IB'er kunnen de casus voorbespreken en naderhand de acties die uit het netwerk zijn voortgekomen vertalen naar de situatie op school. De schoolmaatschappelijk werker kan als spin in het web worden beschouwd het signaleren en doorverwijzen op scholen. Voorwaarde is wel dat de schoolmaatschappelijk werker voldoende tijd heeft om netwerkbijeenkomsten bij te wonen en acties op te volgen.

Bijlage 2 Overdrachtsformulier “netwerk 12min naar netwerk 12plus”

Procedure

Het *Overdrachtsformulier netwerk 12min naar netwerk 12 plus* is bedoeld voor leerlingen die overgaan van de basisschool naar het voortgezet onderwijs en die tevens als casus in behandeling zijn bij het netwerk 12 min.

Indien de leden van het netwerk 12 min van mening zijn dat het bespreken van de leerling in een netwerk door moet gaan ná de overgang van basisschool naar voortgezet onderwijs, wordt de casus overgedragen naar het netwerk 12 plus. Dit kan zijn omdat de leden van het netwerk nog niet de juiste hulp hebben bepaald, of omdat de hulpverlening nog plaatsvindt, of omdat de hulp wel is afgesloten, maar ze de leerling nog wat langer willen blijven volgen.

Het formulier wordt altijd "warm" overgedragen, dat wil zeggen in een overleg tussen de coördinatoren van netwerk 12 min en 12 plus. Dit kan 1 x per jaar voor de zomervakantie plaatsvinden. Tevens worden de ouders/verzorgers van de leerling op de hoogte gebracht en (eventueel) gevraagd het formulier te ondertekenen.

Na de overdracht is het van belang dat de overgedragen casus op een goede manier wordt ingebed in het netwerk 12 plus. De overgedragen casus wordt door de coördinator geagendeerd in de eerst volgende netwerkbijeenkomst 12 plus. Er wordt dan tevens een casusbeheerder aan de overgedragen casus toegekend.

Formulier

De volgende informatieblokken bevinden zich op het formulier:

1 Informatie over de casus

- Personalia
- Wat is de voorgeschiedenis van de casus?
- Wie is betrokken geweest bij de casus?
- Wie is casusbeheerder vanuit het netwerk 12 min?
- Welke informatie is verzameld op papier over de casus: *kopieën aanhechten aan dit formulier!*

2 Overdracht van de casus

- Waarom wordt de casus overgedragen naar netwerk 12 plus?
- Wie is op de hoogte van de overdracht (IB'er, overige hulpverleners, ouders)?
- Welke ontwikkelingen met betrekking tot de casus worden verwacht door het netwerk 12 min?

3 Overige informatie en relevante contactpersonen

- Welke overige informatie is van belang voor het netwerk 12 plus?
- Wie is contactpersoon van het netwerk 12 min voor deze casus?
- Welke contactpersonen van instellingen en de school zijn er voor deze casus?

4 Toestemming ouders en ondertekening

- Handtekening ouders
- Ondertekening door coördinator netwerk 12 min en coördinator netwerk 12 plus en datum van overdracht.

Bijlage 3 Concept convenant en protocol netwerk 12min

Gemeente Houten

CONVENANT LOKAAL NETWERK 12 min

De partners in het netwerk 12 min, te weten Vitras, afdeling algemeen maatschappelijk werk, vertegenwoordigd door..., Vitras, afdeling jeugdgezondheidszorg, vertegenwoordigd door... Zorgcommissie Houten (Schoolmaatschappelijk werker), vertegenwoordigd door, GGD Midden Nederland, vertegenwoordigd door....,

en

gemeente Houten, vertegenwoordigd door de wethouder jeugd

hierna te noemen "partijen",

Nemen het volgende in overweging:

Sociaal-emotionele problematiek onder kinderen (tot 12 jaar) en in gezinnen neemt toe. Hoe eerder preventief kan worden ingegrepen bij deze problematiek hoe beter. Het is daarom nodig om op effectieve wijze signalen over problemen met jeugdigen bijeen te brengen, te beoordelen en toe te leiden naar hulp.

Stellen het volgende vast:

Partijen zetten zich in voor een netwerk 12 min in de gemeente Houten, dat bestaat uit organisaties die direct of indirect contact hebben met jongeren woonachtig in Houten in de leeftijd van 0 tot 12 jaar. Deze organisaties vervullen een belangrijke functie in het beoordelen van casussen en het toeleiden naar adequate hulp.

Maken de volgende afspraken:

Doel en doelgroep netwerk

Het netwerk heeft de volgende doelstellingen:

- Stimuleren van (vroeg)signalering van problemen bij kinderen van 0 tot 12 jaar.
- Stimuleren van melding aan het netwerk 12 min.
- Beoordelen van deze problemen in een deskundig en interdisciplinair team.
- Doorverwijzen naar hulpverlening (zo licht en nabij mogelijk).
- Blijvend volgen van ingebrachte casussen in het netwerk (coördinatie van zorg).
- Bieden van de mogelijkheid tot consultatie aan de instellingen en instanties die signaleren.
- Monitoren van (ontwikkelingen in) de vraag en het hulpaanbod (als input voor de gemeente).

Het netwerk richt zich op jongeren in de leeftijd van 0 tot 12 jaar woonachtig in Houten, bij wie sprake is van minstens één van de volgende problematieken, die vaak in combinatie voorkomen:

- problemen in de thuissituatie;
- problemen in de schoolsfeer;
- aanraking met politie/justitie;
- psychosociale problemen.

Vertegenwoordiging²⁶

Het lokaal netwerk 12min bestaat uit vertegenwoordigers van de volgende sectoren:

- Algemeen maatschappelijk werk (AMW Vitras);
- Zorgcommissie Houten/(speciaal) basisonderwijs (schoolmaatschappelijk werker);
- Jeugdgezondheidszorg (GGD Midden Holland en JGZ Vitras).

Naast instellingen die aan het netwerk deelnemen zijn er ook partners "op afroep" betrokken. Dit zijn:

- Leerplichtambtenaar;
- Bureau jeugdzorg;
- Beleidsmedewerker gemeente Houten.

Via de coördinator lopen er contacten met:

- Politie;
- Advies- en meldpunt Kindermishandeling;
- Gespecialiseerde verzorging.

Verantwoordelijkheden netwerkpartners

De netwerkpartners zijn verantwoordelijk voor:

- Het melden van relevante ontwikkelingen in de eigen instelling, zo mogelijk vergezeld van schriftelijke informatie.
- Het volgen van jongeren die zijn ingebracht in het netwerk, totdat in overleg is besloten dat dit niet meer wenselijk is.
- Het zorgvuldig omgaan met de persoonlijke gegevens van cliënten.

De netwerkpartners committeren zich aan:

- Deelname aan de netwerkbijeenkomsten of bij verhindering zorgen voor een goede overdracht van de werkzaamheden aan zijn/haar vervanger.
- Een gemiddelde tijdsinvestering van 1 dag in de maand ten behoeve van het netwerk 12 min.
- Deelname aan bijeenkomsten ten behoeve van deskundigheidsbevordering.
- Het leveren van een bijdrage aan de beoordeling van de problematiek van kinderen.
- Het leveren van een actieve bijdrage aan de toeleiding van kinderen naar het hulpaanbod.
- Het leveren van een bijdrage aan evaluatie- en verantwoordingsactiviteiten betreffende het netwerk 12 min.

Noot 26 Inzake de vertegenwoordiging van partijen in het netwerk is uitgegaan van de huidige situatie.

Gemeente Houten is verantwoordelijk voor:

- De coördinatie en de voortgang van het netwerk, hiertoe maakt de gemeente afspraken (o.a. over vervanging in geval van ziekte of afwezigheid) met de netwerkcoördinator namens Vitras.
- Een goede terugkoppeling van de signalen uit het netwerk naar de gemeentelijke onderdelen en lokale organisaties die met jongeren te maken hebben
- Deskundigheidsbevordering voor de deelnemers van het netwerk.
- het opstellen van criteria ten behoeve van de jaarlijkse evaluatie- en verantwoordingscyclus betreffende het netwerk 12 min.

Bijstelling convenant

Als tijdens de uitvoering van de afspraken blijkt dat het convenant "lokaal netwerk 12min" aanpassingen behoeft, dan worden die aan de ondertekenaars van het convenant voorgelegd.

Eén maal in de drie jaar worden de convenantafspraken met alle partners geëvalueerd, waarbij lokale en landelijke ontwikkelingen ten aanzien van zorgstructuren worden betrokken.

Duur convenant en inwerkingtreding

Het convenant is geldig tot drie jaar na ondertekening. Het convenant treedt in werking na ondertekening van het convenant op .../.../2006 en is geldig tot .../.../2009

Aldus opgemaakt in ...voud en ondertekend op .../.../2006 te Houten

Protocol lokaal netwerk 12 min Houten

Onderwerpenlijst/ inhoudsopgave

1. Inleiding

- 1.1 Doelstelling netwerk
- 1.2 Doelgroep netwerk
- 1.3 Visie netwerk op jeugdigen met problemen
- 1.4 Criteria omtrent wel/niet inbrengen van casussen

2. Organisatie netwerk 12 min

- 2.1 Netwerkbijeenkomsten
 - 2.1.1 Hoe vaak
 - 2.1.2 Waar en wanneer
 - 2.1.3 Procedure afmelding/vervanging
- 2.2 Overzicht deelnemers
 - 2.2.1 Vaste deelnemers
 - 2.2.2 Deelnemers op afroep
 - 2.2.3 Procedure met betrekking tot deelnemers op afroep
- 2.3 Taakomschrijving deelnemers
- 2.4 Rol en taken coördinator netwerk 12 min
- 2.5 Samenwerking met relevante instellingen

3. Werkwijze van het netwerk 12 min

- 3.1 Wijze van inbreng casussen (problemen en hulpvragen)
- 3.2 Informatieverzameling ten aanzien van casussen
- 3.3 Wijze van beoordelen van casussen
- 3.4 Mogelijkheden tot interventie/doorverwijzen
- 3.5 Procedure met betrekking tot doorverwijzen
- 3.6 Toewijzen van contactpersoon
- 3.7 Registratie van casussen
 - 3.7.1 Stand van zaken
 - 3.7.2 Actie
- 3.8 Volgen van jongeren en terugrapportage
- 3.9 Verslaglegging netwerkbijeenkomsten
- 3.10 Privacy/gedragscode

4. Evaluatiecriteria netwerkactiviteiten

- 4.1 Bereik en samenstelling van de doelgroep
- 4.2 Problematiek van de besproken casussen
- 4.3 Behaalde resultaten
 - 4.3.1 m.b.t. kwaliteit meldingen
 - 4.3.2 m.b.t. doorverwijzingen
 - 4.3.3 m.b.t. doorlooptijden
- 4.4 Inbreng en uitvoering taken
 - 4.4.1 door de netwerkdeelnemers
 - 4.4.2 door deelnemers op afroep
- 4.5 Verbeterpunten ten aanzien van samenwerking

Bijlagen:

- Voorbeeld Aanmeldformulier
- Voorbeeld casuslijst
- Voorbeeld toestemmingsformulier ouders

Bijlage 4 Concept convenant en protocol netwerk 12plus

Gemeente Houten

CONVENANT LOKAAL NETWERK 12plus

De partners in het netwerk 12 plus, te weten politiedistrict Lekstroom, vertegenwoordigd door....., Stichting Enter, vertegenwoordigd door..., Stichting Bureau jeugdzorg Utrecht, vertegenwoordigd door....., Vitras, afdeling algemeen maatschappelijk werk, vertegenwoordigd door..., College de Heemlanden, vertegenwoordigd door,

en

gemeente Houten, vertegenwoordigd door de wethouder jeugd

hierna te noemen "partijen",

Nemen het volgende in overweging:

Sociaal-emotionele problematiek onder jongeren van 12 jaar en ouder neemt toe. De partijen willen een positieverbetering realiseren van jongeren die maatschappelijk in de knel dreigen te raken of reeds in de knel zijn geraakt. In dat kader streven de partijen een aanpak na die:

- zo dicht mogelijk bij de jongeren wordt georganiseerd;
- zo snel mogelijk na de signalering van problemen moet worden uitgevoerd;
- zo licht mogelijk qua vorm moet zijn.

De hulpverlening zal zodanig worden afgestemd dat geen overlap van het hulp-aanbod plaatsvindt.

Stellen het volgende vast:

Partijen zetten zich in voor een netwerk 12 plus in de gemeente Houten, dat bestaat uit organisaties die direct of indirect contact hebben met jongeren woonachtig in Houten in de leeftijd van 12 tot 18 jaar. Deze organisaties vervullen als vindplaats een belangrijke signaleringsfunctie.

Maken de volgende afspraken:

Doel en doelgroep netwerk

Het netwerk heeft de volgende doelstellingen:

- Stimuleren van (vroeg)signalering van problemen met jongeren in de leeftijd van 12 tot 18 jaar woonachtig in Houten.
- Stimuleren van melding aan het netwerk 12 plus van problemen met jongeren.
- Beoordelen van de gemelde casussen.
- Zorgdragen voor adequate hulp en/of doorverwijzing voor ingebrachte casussen in het netwerk.
- Blijvend volgen van ingebrachte casussen in het netwerk (coördinatie van zorg).

- Bieden van de mogelijkheid tot consultatie aan de instellingen en instanties die signaleren.
- Monitoringfunctie, via zicht houden op de behoefte naar hulp en ondersteuning en op de aanwezigheid van voldoende en kwalitatief goed hulpaanbod.

Het netwerk richt zich op jongeren in de leeftijd van 12 tot circa 18 jaar woonachtig in Houten, bij wie sprake is van minstens één van de volgende problematieken, die vaak in combinatie voorkomen:

- problemen in de thuissituatie;
- problemen in de schoolsfeer;
- aanraking met politie/justitie;
- financiële problemen;
- verslavingsproblemen;
- onderhouden van risicovolle relaties;
- psychosociale problemen.

Vertegenwoordiging²⁷

Het lokaal netwerk 12 plus bestaat uit vertegenwoordigers van de volgende sectoren:

- Leerplicht
- Voortgezet onderwijs
- Politie
- Jeugd en jongerenwerk (inclusief ambulante jongerenwerk)
- Algemeen maatschappelijk werk
- Bureau jeugdzorg

Naast instellingen die aan het netwerk deelnemen zijn er ook zgn. externe instanties. Dit zijn instanties die niet aan de netwerken deelnemen, maar die wel een rol in de signalering, danwel het hulpaanbod voor jongeren kunnen spelen. Het gaat hierbij om instellingen als Altrecht en de GGD. Met deze instellingen zullen werkafspraken worden gemaakt over wederzijdse informatie-uitwisseling en eventuele afstemming van hulpverleningsacties.

Verantwoordelijkheden netwerkpartners

De netwerkpartners zijn verantwoordelijk voor:

- Het melden van relevante ontwikkelingen in de eigen instelling, zo mogelijk vergezeld van schriftelijke informatie;
- Het volgen van jongeren die zijn ingebracht in het netwerk, totdat in overleg is besloten dat dit niet meer wenselijk is.
- Het zorgvuldig omgaan met de persoonlijke gegevens van cliënten.

De netwerkpartners committeren zich aan:

- Deelname aan de netwerkbijeenkomsten of bij verhindering zorgen voor een goede overdracht van de werkzaamheden aan zijn/haar vervanger.
- Een gemiddelde tijdsinvestering van 1 dag in de maand ten behoeve van het netwerk 12 plus.
- Deelname aan bijeenkomsten ten behoeve van deskundigheidsbevordering.
- Het leveren van een bijdrage aan de beoordeling van de problematiek van jongeren.
- Het leveren van een actieve bijdrage aan de toeleiding van jongeren naar het

Noot 27 Inzake de vertegenwoordiging van partijen in het netwerk is uitgegaan van de huidige situatie.

- hulpaanbod.
- Het leveren van een bijdrage aan evaluatie- en verantwoordingsactiviteiten betreffende het netwerk 12 plus.

Gemeente Houten is verantwoordelijk voor:

- De coördinatie en de voortgang van het netwerk, daartoe stelt de gemeente een netwerkcoördinator beschikbaar.
- Vervanging in geval van ziekte of (langdurige) afwezigheid van de netwerkcoördinator.
- Een goede terugkoppeling van de signalen uit het netwerk naar de gemeentelijke onderdelen en lokale organisaties die met jongeren te maken hebben.
- Deskundigheidsbevordering voor de deelnemers van het netwerk.
- het opstellen van criteria ten behoeve van de jaarlijkse evaluatie- en verantwoordingscyclus betreffende het netwerk 12 plus.

Bijstelling convenant

Als tijdens de uitvoering van de afspraken blijkt dat het convenant "lokaal netwerk 12 plus" aanpassingen behoeft dan worden die aan de ondertekenaars van het convenant voorgelegd.

Eén maal in de drie jaar worden de convenantafspraken met alle partners geëvalueerd, waarbij lokale en landelijke ontwikkelingen ten aanzien van zorgstructuren worden betrokken.

Duur convenant en inwerkingtreding

Het convenant is geldig tot drie jaar na ondertekening. Het convenant treedt in werking na ondertekening van het convenant op .../.../2006 en is geldig tot .../.../2009

Aldus opgemaakt in ...voud en ondertekend op .../.../2006 te Houten

Protocol lokaal netwerk 12 plus Houten

Onderwerpenlijst/ inhoudsopgave

1. Inleiding

- 1.1 Doelstelling netwerk
- 1.2 Doelgroep netwerk
- 1.3 Visie netwerk op jeugdigen met problemen
- 1.4 Criteria omtrent wel/niet inbrengen van casussen

2. Organisatie netwerk 12 plus

- 2.1 Netwerkbijeenkomsten
 - 2.1.1 Hoe vaak
 - 2.1.2 Waar en wanneer
 - 2.1.3 Procedure afmelding/vervanging
- 2.2 Overzicht deelnemers
 - 2.2.1 Vaste deelnemers
 - 2.2.2 Deelnemers op afroep
 - 2.2.3 Procedure met betrekking tot deelnemers op afroep
- 2.3 Taakomschrijving deelnemers
- 2.4 Rol en taken coördinator netwerk 12 plus
- 2.5 Samenwerking met relevante instellingen
 - 2.5.1 In de gemeente
 - 2.5.2 In de regio
- 2.6 Relatie met platform

3. Werkwijze van het netwerk 12 plus

- 3.1 Wijze van inbreng casussen (problemen en hulpvragen)
- 3.2 Informatieverzameling ten aanzien van casussen
- 3.3 Wijze van beoordelen van casussen
- 3.4 Mogelijkheden tot interventie/doorverwijzen
- 3.5 Procedure met betrekking tot doorverwijzen
- 3.6 Toewijzen van contactpersoon
- 3.7 Registratie van casussen
 - 3.7.1 Stand van zaken
 - 3.7.2 Actie
- 3.8 Volgen van jongeren en terugrapportage
- 3.9 Verslaglegging netwerkbijeenkomsten
- 3.10 Privacy/gedragscode

4. Evaluatiecriteria netwerkactiviteiten

- 4.1 Bereik en samenstelling van de doelgroep
- 4.2 Problematiek van de besproken jongeren
- 4.3 Behaalde resultaten
 - 4.3.1 m.b.t. kwaliteit meldingen
 - 4.3.2 m.b.t. doorverwijzingen
 - 4.3.3 m.b.t. doorlooptijden
- 4.4 Inbreng en uitvoering taken
 - 4.4.1 door de netwerkdeelnemers
 - 4.4.2 door deelnemers op afroep
- 4.5 Verbeterpunten ten aanzien van samenwerking

Bijlagen:

Voorbeeld Aanmeldformulier

Voorbeeld Casuslijst

Voorbeeld Toestemmingsformulier ouders

Onderdelen voor beleidsplan Gemeente Houten netwerk 12- en 12+

- Beschrijving preventief lokaal jeugdbeleid
- Inbedding gemeentelijke functies signaleren, doorverwijzen, toeleiden
- Invulling van deze functies via netwerken 12- en 12+
- Visie gemeente op netwerken
- Bestuurlijke inbedding van netwerken